

nr. 2 / april 2017 – 79. årgang

GRÆNSEN

magasin om mindretal, sprog og kultur

GENERALKONSUL HENRIK BECKER-CHRISTENSEN:

“ Det har været
19 gode år

TEMA:
SYDSLESVIGERE
I DANMARK

NY FILM OM SØNDERJYDER
I FØRSTE VERDENSKRIG

GRÆNSEFORENINGEN
FOR EN ÅBEN DANSKHED

INDHOLD

TEMA: SYDSLESVIGERE I DANMARK

- 3 LEDER**
Af Jens Andresen
- 4 HR OG FRU DANMARK FORLADER SYDSLESVIG**
Generalkonsul Henrik Becker-Christensen gør status efter 19 år
- 12 DET DANSKE MINDRETAL ER EN GOD FORRETNING**
Interview med Michael Moos-Bjerre om undersøgelsen "Sydslesvigs bidrag til Danmark"
- 14 "JEG VIL HELT SIKKERT ARBEJDE I DANMARK DE FØRSTE ÅR"**
Mød unge sydslesvigere på Arveprins Knuds Kollegium, Frederiksberg
- 16 "JEG SØGTE JOB I KØBENHAVN, FORDI DET VAR HER JEG HAVDE VENNER"**
31-årig sydslesviger gør karriere i Danmark
- 18 "MIN MINDRETALSBAGGRUND BLEV MIN KARRIEREVEJ"**
68-årig sydslesvigers tilbageblik på et arbejdsliv i Danmark
- 20 "I TEATRET KAN VI KOMME TÆT PÅ DE MENNESKER, VI FRYGTER"**
Interview med tysk instruktør Falk Richter om teaterforestilling om identitet i Aarhus Musikhus
- 22 "JEG VIL VISE GRÆNSEN, SOM DEN ER"**
Interview med tysk filmand Karsten Wiesel om ny kortfilm om den dansk-tyske grænse
- 24 NYT FRA GRÆNSELANDET**
- 26 "MAN ER DANSK, NÅR MAN FØLER SIG DANSK"**
- 28 ÉN GANG FERIEBARN, ALTID FERIEBARN**
- 30 HISTORIEQUIZ**
- 31 ANMELDELSE: KOLDFRONTEN**
Af Mikael Busch
- 32 THERKELSENS HJØRNE**
- 36 REJS MOD VEST OG OPLEV VADEHAVET**

**UNGE SYDSLESVIGERE
OVERVEJER AT
ARBEJDE I DANMARK**

Læs side 12-19

Foto: Grænseforeningen

Henrik Becker-Christensen:
**"JEG VIL GERNE
FREMHEVE
FRUENS INDSATS"**

Læs side 4

Foto: Nils Åge Skovbo

Instruktør bag ny kortfilm:
**"JEG VIL VISE GRÆNSEN
SOM DEN ER"**

Læs side 22

Foto: Karsten Wiesel

LEDER

ET HURRA HAVDE VÆRET PÅ SIN PLADS

Af Jens Andresen

Der var møde i Det Sydslesvigske Samråd, der er de sydslesvigske organisationers samarbejdsorgan, den 20. marts i Flensborg. Vi var et par repræsentanter fra Grænseforeningen, der var inviteret

med som gæster. Det har vi været før, og det er der ikke noget bemærkelsesværdigt i. Enhver er i øvrigt velkommen, idet disse møder er offentlige.

Årsagen til invitationen til dette møde var det fælles oplæg til sikring af driften i fire år af kursus- og lejrskoleinstitutionen Christianslyst, der har været luknings-truet. Til og med 2018 er der sikret støtte fra Sydslesvigske danske Ungdomsforeninger (SdU), der ejer stedet, Dansk Skoleforening for Sydslesvig, Folketingets Sydslesvig-udvalg og Grænseforeningen. Meget tyder også på, at Christianslyst er sikret drift frem til og med 2020.

På Samrådet var man enige om, at driften af en institution, der kan stille "gæsteværelser" til rådighed, er en fælles opgave for alle mindretallets organisationer, fordi gæsteværelseskapacitet er en nødvendighed i oplysningsarbejdet. Det er væsentligt, at gæster på besøg, især fra Danmark, har et sted at overnatte i Sydslesvig. Enkelte havde formelle forbehold. Men Samrådet slog fast, at der skal stilles rimelig og god gæsteværelseskapacitet til rådighed, som den findes på Christianslyst, dog muligvis på en helt anden institution på en anden matrikel.

Lad os ikke fordybe os i detaljerne i det fælles oplæg til samarbejde om driften af Christianslyst eller udarbejdelsen af fremtidige planer for sikring af gæsteværelseskapaciteten. Det væsentlige er at få understreget, at Samrådet klart har tilkendegivet, at de sydslesvigske organisationer vil samarbejde om oplysningsindsatsen, fordi det er et fælles behov, der kun kan opfyldes rimeligt ved en fælles indsats.

Grænseforeningen har oplysning om grænselandet og især det danske mindretal i Sydslesvig som sin hovedopgave. Det er godt at vide, at denne opgave bakkes op i

enighed af de sydslesvigske organisationer. Opbakningen har nok altid eksisteret, men de sydslesvigske organisationer har villet løse opgaven på hver sin måde og ud fra de forskellige formålsparagraffer, de hver især har. Uroen om "gæsteværelseskapaciteten" har ført til erkendelsen af, at en del af oplysningsopgaven nødvendigvis må løses i fællesskab.

Der blev ikke råbt hurra på Samrådsmødet, men set fra en plads ved gæstebordet havde det været velanbragt.

Vi håber, at dette betyder indledningen på et styrket samarbejde

Normalt skal man være varsom med at fejre hensigter, også selv om de lyder gode. Man skal vente med festen, indtil resultaterne foreligger. Men lidt fest kunne denne markering af fællesskabet godt have fortjent.

Erkendelsen af en nødvendig fælles indsats kan forhåbentlig være begyndelsen til, at der er langt mere i oplysningsarbejdet, vi kan være fælles om. Vi håber, at dette betyder indledningen på et styrket samarbejde – Grænseforeningen deltager gerne – så vi i fællesskab kan sætte fokus på, at det danske mindretal stadig har betydning og værdi for alle danskere. ●

Jens Andresen er formand for Grænseforeningen

Fra tårnvinduet i generalkonsulatet i Flensborg har Henrik Becker-Christensen og Grethe Marie Bay udsigt til Danmark. 1. september flytter de til Aabenraa.

HR. OG FRU DANMARK FORLADER FLENSBORG

Generalkonsulatet i Flensborg er ikke som konsulater er flest. Hjemme hos generalkonsul Henrik Becker-Christensen og Grethe Marie Bay mødes dansksindede sydslesvigere og gæster nordfra til kaffe og kage og hyggeligt samvær. Men 1. september er det slut.

Af Anna-Lise Bjerager
Fotos: Niels Åge Skovbo

I orkanens øje er der som bekendt fuldkommen stilhed og ro. Derinde følte Henrik Becker-Christensen, at han befandt sig i de to første uger af december sidste år. For når man er erfaren diplomat, hæver man allerhøjest et øjenbryn, når det uforudsete sker.

Alligevel havde han aldrig forestillet sig, at de politiske vinde fra Slotsholmen i København skulle ramme Flensborg med orkanstyrke og afslutte hans tid som generalkonsul gennem 19 år i den gamle danske by ved Flensborg fjord fra det ene øjeblik til det andet.

“Jeg blev overrasket, lad mig sige det sådan”, siger han.

Henrik Becker-Christensen og hans hustru Grethe Marie Bay tager imod i dagligstuen på generalkonsulatet i Flensborg. “Burg Schöneck” hedder villaen, der siden 1922 har været den danske stats officielle repræsentation i Flensborg med én overordnet opgave for øje: At følge udviklingen i det danske mindretal i Sydslesvig, der blev en realitet efter grænsedragningen i 1920. ►

► Og både borglignende og smuk er villaen, der blev bygget af en velstående købmand i 1883. Højt hævet over Flensborg by ligger den som en markant påmindelse om en dansk tilstedeværelse. Fra tårnvinduet kan man faktisk se til Danmark, påpeger Henrik Becker-Christensen.

Grethe Marie Bay har bagt kringle, og der er kaffe på kanden. Kaffe, hjemme-

I stueetagen i "Burg Schöneck" er der indrettet kontorer til de i alt fem ansatte, der ud over generalkonsulen tæller en konsul, to borgerservicemedarbejdere og en pedel, eller Wachtmeister, som man siger på tysk med mere sans for Schwung på titlerne. Her kan man rette henvendelse, hvis man har spørgsmål om skat, pension eller arbejdskraftens frie bevæge-

lighed i Danmark eller Tyskland. Her udstedes også pas til de 4.300 danske statsborgere, der bor i Sydslesvig, og opholdstilladelser i Danmark til unge studerende med tysk statsborgerskab.

Her har Henrik Becker-Christensen også sit kontor, hvor han sidder, når han skriver sine mange taler og foredrag. Lige nu arbejder han på et foredrag til et dansk-tysk præstekonvent om

kirkens forhold til staten i Danmark og i Tyskland.

"Det kræver mildest talt noget forberedelse", siger han.

Som det væsentligste sender han og konsul Henrik Hansen cirka en gang om ugen fortrolige indberetninger til Udenrigsministeriet om alt, hvad der rører sig i det danske mindretal og i Slesvig-Holsten i det hele taget.

"Indberetningerne kan i denne tid handle om det forestående valg i Slesvig-Holsten. Hvilken indflydelse får det nye Alternative für Deutschland? Hvordan står Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) i målingerne? Det kan også dreje sig om infrastrukturen i Slesvig-Holsten, som jo betyder ganske meget for Danmark,

herunder ikke mindst Femern Bælt og vejforbindelsen over Kieler-kanalen. Hele flygtningesituationen og integrationspolitik har også været et tilbagevendende tema i de seneste år", siger Henrik Becker-Christensen, der fremhæver, at han ikke kunne have klaret tjansen som generalkonsul alene.

"Jeg vil gerne fremhæve fruens indsats. Vi har været fælles om at repræsentere Danmark og rent ud sagt gøre det hyggeligt for folk at komme her. Dertil kommer, at Grethe i det daglige har været en nær person, som jeg har kunnet drøfte forskellige ting med", konstaterer Henrik Becker-Christensen.

14 DAGE MED ORKAN

Men den 1. september er det slut.

Forklaringen på det skal findes ved at skruetiden tilbage til mandag den 28. november 2016. Den dag fik Danmark en ny regering med en række ministerrokader til følge. I Kulturministeriet på Gammel Strand i København var det Bertel Haarder (V), der overdrog ministerposten til Mette Bock (LA).

Bertel Haarder, der er født og opvokset på Rønshoved Højskole i Sønderjylland, fik den dag overrakt et Slesvig-broderi i gave af Mette Bock, der som tidligere formand for Grænseforeningen og ny kulturminister havde bedt om at få overdraget ressortansvaret for mindretallene i grænselandet fra Undervisningsministeriet. Ved den lejlighed sagde han. "Det er mere velanbragt, end du aner. Forklaring følger".

Den dag var Henrik Becker-Christensen og Grethe Marie Bay kørt en tur til Aabenraa for at se til deres hus dér, da hans mobiltelefon ringede. Det var fra Udenrigsministeriet. Det blev meddelt, at den tidligere kulturminister Bertel Haarder skulle erstattes af Henrik Becker-Christensen som generalkonsul i Flensborg.

Stedet her har jo fungeret som en slags forsamlingshus for det danske mindretal i Sydslesvig og mange gæster nordfra

bag og ikke mindst dansk wienerbrød er der blevet serveret en del af gennem årene i de lyse, repræsentative lokaler, der samtidig udgør parrets private bolig. For eksempel når ca. 100 sydslesvigere tropper op til morgenmad på generalkonsulatet på Isteddagen den 25. juli efter mindesamvær på kirkegården for at markere slaget ved Isted i 1850. Eller når årets studenter fra den danske Duborg-Skolen i Flensborg kigger forbi, inden de drager videre til Neptunbrønden inde på Nørretorv, der kaldes Norder Markt af den tyske flertalsbefolkning.

"Stedet her har jo fungeret som en slags forsamlingshus for det danske mindretal i Sydslesvig og mange gæster nordfra", siger Henrik Becker-Christensen.

“Jeg blev overrasket”, siger Henrik Becker-Christensen en gang til, og Grethe Marie Bay supplerer: “Totalt overrasket”.

Et par dage efter fik Henrik Becker-Christensen besked på, at han skulle forlade stillingen pr. 1. september 2017.

“Vi har i Udenrigstjenesten det, vi kalder for skiftedag, som man også kendte det fra landbruget tidligere. Det er den 1. september. I efteråret blev der udsendt den sædvanlige liste med rokader i Udenrigstjenesten pr. 1. september 2017. Men generalkonsulposten i Flensborg var ikke nævnt på listen”, konstaterer Henrik Becker-Christensen, der ikke ønsker at uddybe, hvad han lægger i det.

Et faktum er det imidlertid, at Udenrigsministeriets liste med ambassadørrokader 2017 blev offentliggjort 17. november 2016, altså blot 11 dage før den nye VLAKE-regering blev dannet. Dette indikerer, at Henrik Becker-Christensens afgang blev besluttet i forbindelse med ministerrokaden i Kulturministeriet og ikke var et resultat af længere tids overvejelser.

VREDE SYDSLESVIGERE

To dage efter den nye regerings tiltræden, onsdag den 30. november, udsendte den nye udenrigsminister Anders Samuelsen (LA) en pressemeddelelse, der offentliggjorde regeringens beslutning om at udnævne Bertel Haarder til ny generalkonsul i Flensborg.

Det betød indledningen på det, der er blevet kaldt en “shit-storm” i Flensborg Avis. Det ene læserbrev afløste det andet gennem de næste 14 dage. Vrede sydslesvigere skrev, at der var tale om en “svinestreg”, og “rænkespil af værste slags”, og en advokat klagede til Ombudsmanden, fordi han mente, at regeringen burde have opslået stillingen som generalkonsul i Flensborg offentligt. Læserbrevene i Flensborg Avis fik et sådant omfang, at ►

“Vi har været fælles om at repræsentere Danmark og rent ud sagt gøre det hyggeligt for folk at komme her”, siger Henrik Becker-Christensen.

Henrik Becker-Christensen om:

... DEN SÆRLIGE KULTUR I SYDSLESVIG:

“Fra dansk side efterlyses der ofte fornyelse i det danske mindretal, herunder en mere strømlinet struktur i de danske foreninger og organisationer. Jeg mener, at den efterlysning i nogen grad bygger på en misforståelse. Det sydslesvigske samfund er på mange måder indrettet, sådan som det danske samfund var i 1970'erne på det kommunalpolitiske plan. I Danmark har man 98 kommuner i alt. I Slesvig-Holsten alene er der omkring 1100 kommuner, og et stort flertal af dem har under 1000 indbyggere. Det er klart, at den struktur også smitter af på det danske mindretal og deres måde at indrette sig på organisatorisk”.

... NATIONALE MINDEDAGE:

“Det er meget glædeligt, at vi er gået fra et “mod hinanden” til et “med hinanden” i grænselandet. Men det er klart, at der stadig er områder, hvor man må træde varsomt. Det gælder især de nationale mindedage, der betyder utrolig meget i Sydslesvig. Det gælder bl.a. “Oversømarchen” til minde om den humanitære indsats ved Slaget ved Sankelmark den 6. februar 1864, og det gælder den årlige mindehøjtidelighed den 18. april for de faldne i Dybbølslaget. I år deltog kultur- og kirkeminister Mette Bock som officiel gæst, og det understreger, at også det officielle Danmark finder disse mærkedage vigtige. Men i forhold til vore tyske naboer er det noget nyt, at både danskere og tyskere deltager sammen ved disse mindehøjtideligheder. Det er meget glædeligt. Før stod vi åndeligt talt bag et træ og ventede på, at de andre havde lagt deres kranse. Jeg tror, at danskere og tyskere vil få en del med hinanden at gøre ved markeringen af 100-året for grænsedragningen i 2020. Det ligger i tiden, at vi ikke kun skal se bagud, men også fremad.”

... DANSK-TYSK GRÆNSEKONTROL:

“Jeg undrede mig over, at der var flere politikere i Slesvig-Holsten, der udtalte sig meget kritisk, da den danske regering indførte midlertidig grænsekontrol 4. januar 2016. Det var, som om Slesvig-Holsten var blevet en ø. Man fokuserede på, hvad danskerne gjorde og glemte helt at se på, at Tyskland også indførte grænsekontrol mod Østrig. Jeg har ikke ladet en eneste lejlighed gå fra mig i taler og foredrag til at udtrykke min undren. I øvrigt må jeg sige, at argumentet om, at grænsekontrollen skulle skade det grænseoverskridende samarbejde er det rene pjat. Det grænseoverskridende samarbejde tager ikke skade af, at det tager et minut ekstra at komme over det lille bump ved grænsen. Jeg blev forundret over, at der blev smadret ruder mod generalkonsulatet her i Flensborg en nat i september 2015. Ifølge et anonymt brev var hærværket en reaktion på Danmarks behandling af de flygtninge, som i tiden forinden var kommet til landet. Afsenderen havde underskrevet sig med et: “For en verden uden grænser”. For nu at sige det diplomatisk: Jeg tror ikke, det er hærværk, der skal til, for at sikre en verden uden grænser.”

“Man skal være klar over, at der er vældig meget rugbrødsarbejde forbundet med at være generalkonsul i Flensborg. Det er slet ikke så glamourøst”, siger Henrik Becker-Christensen

- de også nåede de landsdækkende, danske avisers forsider. Resultatet blev, at Bertel Haarder valgte at trække sig:

“Jeg troede, den tilbudte post var på vej til nybesættelse. Jeg brænder for – og har alle forudsætninger for at synliggøre og arbejde for mindretallene. Men posten er jo besat, og jeg vil ikke trænge mig på”, sagde Bertel Haarder til Ritzau. Senere sagde han: “Jeg var nødt til at lytte til grænselandet”.

Mange i Sydslesvig gav udtryk for, at statsminister Lars Løkke Rasmussen, der var gået ind i sagen, herefter burde rulle beslutningen tilbage og lade Henrik Becker-Christensen blive i stillingen som generalkonsul. Måske havde Henrik Becker-Christensen også selv håbet på denne udgang?

“Det kan jeg ikke udtale mig om. Men jeg kan sige, som jeg har sagt før, at jeg gerne var fortsat. Sådan spiller klaveret bare ikke”, lyder det fra Henrik Becker-Christensen.

POLITISK UDPEGEDE REPRÆSENTANTER

Statsministeren fastholdt, at det forud for regeringsrokaden var besluttet, at der skulle ske en udskiftning på generalkonsulposten i Flensborg. Da Lars Løkke Rasmussen var statsminister i 2011 udnævnte han flere tidligere toppolitikere til såkaldte eksportambassadører, der skulle sørge for at sælge Danmark i de såkaldte BRIK-lande: Ritt Bjerregaard (Kina), Mariann Fischer Boel (Rusland), Anne Birgitte Lundholt (nye vækstmarkeder), Henning Dyremose (Brasilien) og Uffe Ellemann-Jensen (Indien). De blev dog afsat seks måneder senere, da Helle Thorning-Schmidt (S) blev ny statsminister i den nye SRSF-regering. Den samme type udnævnelse ville Lars Løkke Rasmussen nu foretage i Flensborg, fastslog han.

“Trekløverregeringen ønsker at kunne ►

► supplere vores dygtige korps af professionelle diplomater med nogle erfarne, politisk udpegede repræsentanter, som vil kunne udfylde udvalgte poster i diplomatiet”, sagde Lars Løkke Rasmussen til Ritzau 15. december og forklarede, at det var baggrunden for, at Bertel Haarder var blevet spurgt.

“Jeg noterer mig, at Bertel Haarder alligevel ikke ønsker at besætte posten. Jeg tror, at han ville have gjort det godt. Men jeg er overbevist om, at andre også vil kunne varetage opgaven med engagement og kompetence”, sagde statsministeren.

MEGET RUGBRØDSARBEJDE

Henrik Becker-Christensen er ikke i tvivl om, at der sagtens vil kunne findes en kompetent ny generalkonsul i Flensborg. Han gør dog opmærksom på, at generalkonsulposten i Flensborg altid har været i en særlig kategori:

“Man skal være klar over, at der er vældig meget rugbrødsarbejde forbundet med at være generalkonsul i Flensborg. Det er slet ikke så glamourøst, som nogen måske forestiller sig. Dernæst skal man være opmærksom på en anden ting: Alle andre konsulater i Udenrigstjenesten har fremme af dansk eksport som mål. Eksempelvis generalkonsulatet i Hamborg, der netop er blevet genåbnet tidligere på året som et led i regeringens Tysklandsstrategi.”

“Men generalkonsulatet i Flensborg har historisk ikke haft noget med eksport at gøre. Generalkonsulatet i Flensborg har haft fokus på det danske mindretal i Sydslesvig og de politiske og kulturelle forbindelser mellem dansk og tysk. Det er en helt anden funktion, og sådan har det været siden 1920”, siger Henrik Becker-Christensen, der også peger på, at det enten har været historikere eller tidligere

politikere, der har besat posten, indtil de ønskede at fratræde eller er afgang ved døden. Senest var det hans forgænger, historiker og tidligere minister, H.P. Clausen, der døde efter kun et år på posten som generalkonsul i Flensborg.

“Dette er første gang, at man så at sige fjerner en generalkonsul, der ikke selv har udtrykt ønske om at forlade posten”, siger Henrik Becker-Christensen. ●

Der var ved redaktionens slutning ingen afklaring på, hvem der skal være ny generalkonsul i Flensborg pr. 1. september 2017.

HENRIK BECKER-CHRISTENSEN, født 1950, generalkonsul i Flensborg fra 1998, cand.phil., mag. art. i historie, dr. phil., tidligere direktør for Institut for Grænseregionsforskning i Aabenraa, forfatter til en række værker om grænselandet, herunder om det tyske mindretal i Sønderjylland.

Generalkonsul-sagen i Folketinget

Generalkonsul-sagen, som den er blevet døbt i medierne, har fået et efterspil i Folketinget.

Christian Juhl (EL), der er medlem af Sydslesvigudvalget, anmodede 17. januar 2017 Folketingets Udenrigsudvalg om at kalde statsminister Lars Løkke Rasmussen (V) og udenrigsminister Anders Samuelsen (LA) i samråd til en drøftelse af forløbet vedr. opsigelse og forsøg på genansættelse af generalkonsul-stillingen i Flensborg. De to ministre blev også bedt om at redegøre for baggrunden for forløbet og planerne for en eventuel ny besættelse af stillingen. Den 26. januar kom statsminister Lars Løkke Rasmussen med et skriftligt svar til Folketingets Udenrigsudvalg:

“Spørgsmål om besættelse af stillinger i Udenrigstjenesten henhører under udenrigsministeren. Jeg skal på den baggrund anmode om, at samrådsspørgsmål P alene stilles til udenrigsministeren som den ansvarlige ressortminister”.

3. februar 2017 stillede Folketingets Udenrigsudvalg et nyt spørgsmål til udenrigsminister Anders Samuelsen:

“Ministeren bedes konkret redegøre for, hvilke manualer eller bestemte retningslinjer, der eksisterer for ansættelse af en ny generalkonsul, og i forlængelse heraf bedes ministeren redegøre for, i hvilket omfang disse retningslinjer eller manualer blev anvendt/efterfulgt, da Bertel Haarder af regeringen blev forsøgt udnævnt til ny generalkonsul i Flensborg?”

Udenrigsminister Anders Samuelsen svarede 1. marts 2017 hertil, at stillingen som repræsentationschef i Udetjenesten hidtil har været opslået internt i Udenrigsministeriet og besat i forbindelse med interne personalerokader. Videre i svaret hedder det:

“Stillingen som generalkonsul i Flensborg afviger dog herfra og har gennem tiden haft en særlig karakter i Udenrigstjenesten og er derfor blevet besat på anden vis. Stillingen har således gennem en lang årrække været besat med eksterne kandidater med særlig tilknytning til grænseregionen og viden om tværkulturelt samarbejde og udvikling – og ikke med en intern udnævnt karrierediplomat. Den nuværende generalkonsul, der blev udpeget til posten i 1998, var således tidligere leder af Institut for Grænseregionsforskning. Inden denne besættelse blev stillingen varetaget af tidligere minister og MF H.P. Clausen, der ligeledes havde en tilknytning til regionen og erfaring fra arbejdet med kultursamarbejde. Det var – og er fortsat – Regeringens ønske, at hvervet som generalkonsul i Flensborg i forbindelse med det kommende skifte på stillingen skal bestrides med en person med en lang politisk erfaring og med forståelse for Grænseregionen og internationalt samarbejde.”

Udenrigsminister Anders Samuelsen afslutter sit svar med at fastslå:

“Bertel Haarder vurderedes af Regeringen, som havende de helt rigtige forudsætninger for at bestride hvervet som generalkonsul i Flensborg”.

**TEMA:
SYDSLESVIGERE
I DANMARK**

DET DANSKE MINDRETAL ER EN GOD FORRETNING

Michael Moos-Bjerre, der er partner i konsulentvirksomheden Moos-Bjerre & Lange, der står bag undersøgelsen, "Sydslesvigs bidrag til Danmark", blev overrasket over nogle af undersøgelsens konklusioner

Af Anna-Lise Bjerager

Det danske mindretal i Sydslesvig er en god forretning for den danske stat og udgør dertil en værdiskabelse i det danske samfund både kulturelt og historisk.

Det er konklusionen på en undersøgelse, som Moos-Bjerre & Lange har lavet på vegne af Sydslesvigsk Forening og med støtte fra Sydslesvigudvalget tidligere på året.

Ikke mindst den økonomiske side af sagen er overraskende for Michael Moos-Bjerre, der har haft ansvaret for undersøgelsen:

Danmark høster ifølge undersøgelsen et nettobidrag på 226 millioner kroner fra det danske mindretal. Dog bygger beregningen alene på de sydslesvigere, der tager til Danmark for at uddanne sig. Dette nettobidrag skal ses i forhold til, at den danske stat i øjeblikket yder et årligt driftstilskud på 448 millioner kroner til

sydslesvigske foreninger og organisationer på knap en halv milliard kroner via Folketingets Sydslesvigudvalg.

"Jeg må indrømme, at jeg blev overrasket over beløbets størrelse. Vi ved ikke med bestemthed, hvor mange sydslesvigere, der bor og arbejder i Danmark. Men vi ved, at der er ca. 119 sydslesvigere, der hvert år gennemfører en videregående uddannelse i Danmark, og at de gennemsnitligt bliver i Danmark i 15 år efter endt uddannelse. At så relativt få mennesker bidrager med så meget, selv når SU, udgifter til uddannelse og øvrige træk på det danske samfund er fratrasket, er temmelig imponerende", siger Michael Moos-Bjerre.

"JEG ER SYDSLESVIGER"

Det var også overraskende for Michael

Moos-Bjerre, at de sydslesvigere, der har deltaget anonymt i spørgeskemaundersøgelser i forbindelse med undersøgelsen, følte sig så meget som sydslesvigere, som tilfældet er.

"Typisk svarede de unge sydslesvigere, at de følte sig mere tyske, når de var i Danmark, og mere danske, når de var i Tyskland. De fleste af dem endte med at konkludere: Jeg er først og fremmest sydslesviger. Denne stærke regionale identitetsfølelse, fandt jeg overraskende. Det er for mig at se en ny måde at tænke identitet på", siger Michael Moos-Bjerre, 42 år, der selv er født og opvokset i Nordjylland.

"Jeg kan sagtens genkende dette med at have en regional identitet. Som nordjyde i København har man det da også ambivalent. Når jeg tager hjem til Nordjylland, oplever jeg mig selv som anderledes. Og når jeg er i København, er jeg også lidt i en anden kategori. Men når det gælder sydslesvigere er der bare mere på spil. Her drejer det sig om at være opvokset mellem to forskellige nationaliteter, hvil-

“ At så relativt få mennesker bidrager med så meget, selv når SU, udgifter til uddannelse og øvrige træk på det danske samfund er fratrasket, er temmelig imponerende

Michael Moos-Bjerre, der står bag undersøgelsen "Sydslesvigs bidrag til Danmark"

Foto: Lars Salomonsen

leverer tilbage. Ikke bare i form af traditioner, historie og sprog, men også i kroner og ører

Jon Hardon Hansen, formand for Sydslesvigsk Forening (SSF), til Berlingske 8. januar.

“ Danmark har en historisk forpligtelse over for Sydslesvig. Men undersøgelsen dokumenterer, at det ikke bare er almisser, vi modtager. Vi

En særlig gruppe uden for Danmark
er de danske i Sydslesvig.

At det danske mindretal i Sydslesvig er noget særligt, gjorde Dronning Margrethe opmærksom på i sin nytårstale. Nu viser en ny undersøgelse, at unge sydslesvigere, der vælger at arbejde i Danmark, udgør en økonomisk gevinst for Danmark.

ket gør forskellene større”, siger Michael Moos-Bjerre og fortsætter.

“Inden vi gik i gang med denne undersøgelse, havde jeg nok en forventning om, at sydslesvigere, der tilhører det danske mindretal, ville sige, at de følte sig som ambassadører for det danske. Men så enkelt forholder det sig ikke ifølge undersøgelsen. De føler sig først og fremmest som ambassadører for Sydslesvig”.

HVEM ER DET DANSKE MINDRETAL?

Moos-Bjerre & Lange, der er en konsulentvirksomhed, laver mange undersøgelser, der tager udgangspunkt i registerdata, spørgeskemaundersøgelser og personinterviews. Men denne undersøgelse har været

anderledes end de øvrige på grund af flere forhold, forklarer Michael Moos-Bjerre.

“Når vi normalt laver spørgeskemaundersøgelser, kender vi som regel det, vi kalder populationen. Vi kender til køn, aldersgruppe, uddannelsesniveau osv. Det giver os mulighed for at holde øje med, hvorvidt vores stikprøveundersøgelser er repræsentative for populationen, og det giver os nogle tekniske muligheder for at korrigere for skævheder. Men når det gælder sydslesvigere, er vi mere på glatis”.

“For eksempel må vi til en begyndelse foretage et estimat, der hedder, at der er ca. 50.000 mennesker, som tilhører det danske mindretal i Sydslesvig. Men reelt ved vi det ikke, fordi det er op til den

enkelte at definere, om man tilhører det danske mindretal eller ej. Man er ikke registreret i en eller anden database over dansksindede sydslesvigere”.

“Vi er på mere sikker grund, når det gælder de sydslesvigere, der vælger at tage en uddannelse i Danmark. Når sydslesvigere kommer til Danmark for at studere, ind- ▶

Sydslesvigs bidrag til Danmark

Undersøgelsen “Sydslesvigs bidrag til Danmark” er udarbejdet af Moos-Bjerre & Lange på vegne af Sydslesvigsk Forening (SSF) og med støtte fra Folketingets Sydslesvigudvalg. Undersøgelsen blev offentliggjort i januar 2017. Ifølge undersøgelsen gennemfører 119 sydslesvigere hvert år en videregående uddannelse i Danmark og bliver gennemsnitligt i landet i 15 år. Nettobidraget til det danske samfund udgør årligt 226 millioner kroner, når fratrækkes udgifter til bl.a. SU. Udregningen skal ses i forhold til, at det danske mindretal i Sydslesvig i 2016 modtog 448 millioner kroner i driftsstøtte fra Folketinget via Sydslesvigudvalget. Læs undersøgelsen på www.moos-bjerre.dk.

“Der har i mine øjne altid været gode argumenter for, at vi skulle støtte vores mindretal. Det forpligtede vi os til i 1920, da mindretallet ikke kom med tilbage til Danmark. Men det er klart, at kontante fakta som dette er godt at kunne smide på bordet, hvis nogen skulle mene, at det er mærkeligt, at vi sender så mange penge syd for grænsen

Kulturminister Mette Bock (LA) til Berlingske 8. januar 2017

- træder de i de danske registre, og de kan efter ansøgning tildeles SU efter såkaldte ligestillingsbestemmelser. Når de indtræder i SU-registeret under disse bestemmelser, kan vi genkende dem som sydslesvigere, og vi har via Danmarks Statistiks forskerordning adgang til øvrige registerdata om de unge sydslesvigeres uddannelse, bopæl og beskæftigelse. Det er disse oplysninger, der bl.a. ligger til grund for undersøgelsen”, siger Michael Moos-Bjerre, der desuden har hæftet sig ved, at det var forholdsvis krævende at få unge sydslesvigere til at stille op til spørgesmaundersøgelser og interviews til brug for undersøgelsen, selv om det var anonymt.

“Vi har brugt en del kræfter på at finde frem til unge sydslesvigere, der ville være med. Det er min fornemmelse, at de har fundet det anstrengende at skulle forholde sig til, hvor de er født og opvokset i en situation, hvor de nu er voksne og bor og arbejder i Danmark. Det ligger ikke øverst på deres LinkedIn, at de er født i Sydslesvig. Jeg tror, at de bare gerne vil bedømmes på deres faglige kvalifikationer i lighed med alle andre”, siger Michael Moos-Bjerre. •

Det danske mindretal i Sydslesvig

Det danske mindretal i Sydslesvig menes at udgøre ca. 50.000 personer, som er dansksindede, men har tysk statsborgerskab. Mindretallet opstod efter Genforeningen i 1920, da Nordslesvig blev en del af Danmark, mens Sydslesvig forblev tysk. Bevillingen på 448 millioner kroner årligt fra Folketingets Sydslesvigudvalg bruges bl.a. til at støtte 45 danske skoler, herunder to gymnasier, og en række foreninger og institutioner, herunder Sydslesvigsk Forening (SSF), Dansk Skoleforening for Sydslesvig og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU), samt Flensborg Avis og Dansk Kirke i Sydslesvig.

Foto: Wikipedia

“Med Folketingets briller er det en fin fortælling, at det danske mindretal er “en god forretning”, men det må aldrig blive argumentet

for, at vi giver støtte. Der er en vigtig historisk og folkelig tilknytning

Kim Andersen, formand for Sydslesvigudvalget, til Berlingske 8. januar.

TEMA: SYDSLESVIGERE I DANMARK

JEG VIL HELT I DANMARK

For unge sydslesvigere er Arveprins Knuds Kollegium på Frederiksberg udgangspunkt for mødet med det københavnske studieliv og måske et første skridt på vej mod en karriere og et liv i Danmark

Af Merlin Christophersen

Fællesstuens loft er udsmykket med serpentiner i anledning af den forestående, traditionsrige årsfest, fælleskøkkenet roder, og på trappen op til førstesalen, hvor kollegieværelserne befinder sig, hænger der håndklæder til tørre.

Arveprins Knuds Kollegium på Frederiksberg minder på mange måder om et ganske almindeligt kollegium med liv og glade dage. Men noget er anderledes: For kollegiets 18 beboere er alle unge sydslesvigere.

Seks af dem sidder om bordet i den fælles spisestue, hvor der er dækket op med kaffe og kage. I den tilstødende stue med bløde lædermøbler står en buste af Arveprins Knud, der i sin tid var protektor for kollegiet. Det er “Arveprins Knuds sydslesviske Studie- og Hjælpefond”, der administreres af Grænseforeningen, der ejer kollegiet, som blev grundlagt i 1953.

STUDIUM OG KARRIERE

De unge sydslesvigere taler tysk sammen, selv om de stort set alle er opvokset i dansksprogede hjem i Sydslesvig.

“Vi er vokset op i et tysk samfund, og det falder ligesom mest naturligt for os at tale tysk, selvom vi også blander dansk og tysk”, siger Simon Bruhn, der er 21 år og fra Flens-

Julie Hansen, Lars Heidtmann og Max Kahrmann, der er fra det danske mindretal i Sydslesvig, har valgt at studere i Danmark.

Foto: Grænseforeningen

SIKKERT ARBEJDE DE FØRSTE ÅR

borg. Han studerer engelsk og har boet i København i halvandet år. Simon Bruhn er lige kommet hjem til kollegiet fra sit studiejob som turistguide på en havnerundfartsbåd. Jobbet har han fået, fordi han taler tysk. Om han senere i sin karriere vil bruge sine tyskkundskaber i Danmark, er han dog ikke sikker på.

“Min tilknytning til København eller Danmark for den sags skyld er ikke stærk nok til, at jeg på nuværende tidspunkt kan sige, jeg vil blive her og finde job i Danmark. Men det kan selvfølgelig nå at ændre sig”, siger han.

Den holdning deles af Anne Kristine Prühs, der er fra Lyksborg, læser psykologi og med sine 24 år er en af de ældste på kollegiet, hvor hun har boet i fire et halvt år.

“For mig trækker det lidt i to retninger: Sydslesvig eller København. Jeg har mest familie i Sydslesvig, men min bror bor i København med kone og barn, og dem vil jeg også gerne være tæt på”, siger Anne Kristine Prühs, der ikke har gjort sig overvejelser om, hvorvidt hendes psykologuddannelse er konverterbar til Tyskland.

“Men det er nok heller ikke så vigtigt for mig. Hvis jeg bliver psykolog, vil jeg i hvert fald gerne give terapi på dansk, som er det sprog, jeg føler mig mest hjemme i”, siger hun. 22-årige Julie Hansen, der også er fra Flensborg og går på medicinstudiet i København, ved, at hun kan bruge sin uddannelse i begge lande, og det regner hun også med at gøre.

“Jeg vil helt sikkert arbejde i Danmark de første år. Det er her, jeg tager min uddannelse, lærer systemet at kende og skaber netværk, og jeg vil gerne finde ud af, hvordan arbejdsforholdene er. På sigt kan det dog godt være, jeg tager til Tyskland, for der er flere store sygehuse og flere muligheder”, siger hun.

22-årige Lars Heidtmann, der er opvokset i Flensborg og Padborg og har læst statskundskab på Københavns Universitet i et halvt års tid, har endnu ikke skænket det en tanke, hvor han vil gøre karriere.

“Det er ikke, noget jeg beskæftiger mig aktivt med, men der er nok halvtreds procents sandsynlighed for, at jeg bliver i Danmark”, siger han.

De unge sydslesvigere er enige om, at stemningen på Arveprins Knuds Kollegium aldrig har været bedre, og til årsfesten den kommende fredag regner de med henved 150 gæster, der både omfatter dansktalende, tysktalende og internationale studerende, fortæller 21-årige Max Kahrmann fra Flensborg, der også læser statskundskab.

“Vi skal bare huske at fjerne ‘Arveprins Knud’. Sidst på aftenen synes folk tit, det er sjovt at danse med busten, og den skulle jo nødig gå i stykker”, siger Max Kahrmann. ●

En sydslesviger, der gennemfører en videregående uddannelse i landet, bliver gennemsnitligt i Danmark i 15 år efter endt uddannelse. 80 procent af unge sydslesvigere i Danmark angiver, at deres danske uddannelse får dem til at søge arbejde i Danmark.

Kilde: Sydslesvigs bidrag til Danmark. Undersøgelsen er foretaget af Moos-Bjerre & Lange for Sydslesvigsk Forening, 2017

TEMA:
SYDSLESVIGERE
I DANMARK

“JEG SØGTE JOB I KØBENHAVN, FORDI DET VAR HER JEG HAVDE VENNER

31-årige Felix van Bergen, der stammer fra Sydslesvig, har gået på dansk skole og er uddannet i Danmark, Spanien og England. I dag har han kæreste og job i København

Af Anna-Lise Bjerager

Der er hektisk aktivitet på *trading floor* på øverste etage af Nordeas danske hovedkvarter på Christianshavn i København. Der er mange her, der kender 31-årige Felix van Bergen. Han er deres vellidte kollega, der arbejder som chefanalytiker inden for *Global Business Development*. Det betyder, at han arbejder med at finde måder, hvorpå Nordea kan optimere handlen med valuta og værdipapirer på de finansielle markeder i Norden og resten af verden. Felix van Bergen arbejder i et globalt team, og arbejds sproget er engelsk.

Hvad kun de færreste i Nordea ved er, at Felix van Bergen er født i en tysk familie i Slesvig og har gået i dansk skole som en del af det danske mindretal i Sydslesvig. Felix van Bergen har aldrig tænkt, at hans baggrund skulle være af særlig interesse. Det er den i alt fald ikke for ham selv, forklarer han, efter at vi har beundret udsigten over Københavns tårne og tage og sat os til rette i et af mødelokalerne.

“København er en meget international by, og når man arbejder i finanssektoren sker de fleste ting på tværs af lande og kulturer, så derfor er det ikke et tema, hverken i samtaler med mine kollegaer eller for mig selv personligt. Jeg har aldrig følt mig særlig eksotisk”, fastslår Felix van Bergen med et smil og fortsætter.

“Jeg tænker sjældent over, om jeg er dansk eller tysk. I takt med at jeg er blevet

ældre er det blevet klart for mig, at Slesvig altid har været både dansk og tysk. Godt nok er der trukket en landegrænse, men det er ikke så afgørende, når man stammer fra Slesvig-Holsten og er en del af en fælles kultur”, siger han.

UFORMELT FORHOLD TIL LÆRERNE

At Felix van Bergen skulle få job og bosætte sig i København var ikke indlysende fra begyndelsen. Han er født i Slesvig af tyske forældre, der blev skilt, da han var lille. Hans mor, der var gymnasielærer på et tysk gymnasium, mente, det kunne være godt for ham og hans søster at komme i en dansk skole. Derfor begyndte han på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig, da han var seks år.

Da han skulle begynde i gymnasiet, fandtes der endnu ikke et dansk gymnasium i Slesvig, så han valgte som 14-årig at begynde på Duborg-Skolen i Flensborg. Det betød, at han dagligt måtte pendle med bus 45 minutter hver vej. Som 18-årig fik han lejlighed i Flensborg sammen med to kammerater, så han slap for transporten. Men hvorfor valgte han i sin tid ikke bare den nemme løsning og indskrev sig på et tysk gymnasium i Slesvig?

“Jeg valgte Duborg-Skolen, fordi vi var en gruppe kammerater, der fortsatte i gymnasium sammen. Jeg havde tyske kammerater og kunne høre fra dem, hvordan det hele fungerede på et tysk

gymnasium: Man er “Des” med lærerne, og man skal købe bøger, man måske kun skal bruge et enkelt semester. Jeg kunne godt lide det uformelle og venskabelige forhold, vi havde til lærerne på Duborg-Skolen”, siger han.

Efter gymnasiet søgte Felix van Bergen om optagelse på flere universiteter i både Tyskland og Danmark. Det blev udslagsgivende, at den kæreste, han havde på det tidspunkt, var fra det danske mindretal, og at de begge havde en drøm om at studere i København.

SOCIALT NETVÆRK I KØBENHAVN

Felix van Bergen begyndte på HA på Copenhagen Business School i København og valgte senere at tage master-delen på Esade Business & Law School i Barcelona og på The London School of Economics. Han har også taget kurser på Harvard og på The Chinese University i Hong Kong. Efter endt uddannelse i 2010 skulle han vælge, hvor han ville søge job.

“Jeg oplevede den store verden som meget spændende, men da jeg var færdig med min master i 2010, befandt jeg mig i London, og verden var stadig præget af finanskrisen, der var begyndt i 2008. Jeg var usikker på, hvor i verden, jeg skulle søge hen. I den situation blev det afgørende for mig, at jeg havde opbygget et stort socialt netværk i København, mens jeg tog min bachelor, og at der var en

Foto: Grænseforeningen

Felix van Bergen arbejder i Nordea, der har sit hovedkontor i Danmark på Christianshavn med udsigt til bl.a. Christiansborg. Han besøger sin familie i Sydslesvig ca. fire gange om året, men har ingen planer om at flytte tilbage til Sydslesvig: "Jeg står her midt i mit danske liv", siger han.

del af mine kammerater fra Sydslesvig fra gymnasietiden, der også opholdt sig i København. Da jeg blev tilbudt et job i København, sagde jeg ja", siger Felix van Bergen, der ikke har planer om at flytte fra København foreløbig. Han bor i dag i en lejlighed på Amager med Sofie, der stammer fra Næstved og går på Kunstakademiets Arkitektskole.

"Vi bliver rigtig voksne i disse år, hvilket også medfører, at man slår lidt mere rod. Så der er ingen flytteplaner", konstaterer Felix van Bergen. ●

Nordea-chefer: "Erfaring fra flere kulturer er en fordel"

Johan Brunsell og Joakim Hartzell, der er Felix van Bergens foresatte i Nordea, Sverige, skriver i en mail til magasinet Grænsen: "Vi ser klare fordele ved at rekruttere mennesker med erfaring fra flere kulturer. For eksempel er det en fordel, hvis man har studeret i udlandet eller er flyttet til Danmark fra et andet land. For det første ønsker vi at finde frem til de kandidater, der er de dygtigste, og når man har flyttet rundt i verden, er det sædvanligvis et tegn på nysgerrighed og personligt drive. For det andet skaber det et klima præget af diversitet, dynamik og flere perspektiver på tingene, hvor talentfulde medarbejdere kan lære fra hinanden og udfordre hinanden intellektuelt".

TEMA:
**SYDSLESVIGERE
I DANMARK**

Foto: Grænseforeningen

“ MIN MINDRETALSBAGGRUND BLEV MIN KARRIEREVEJ

Karen Sonne Jakobsen er vokset op i det danske mindretal i Sydslesvig. Erfaringerne fra mindretallet har haft afgørende betydning for et langt arbejdsliv i Danmark

Af Merlin Christophersen

Bogreolerne i den lyse, gamle københavnertilstand et stenkast fra Nyhavn er fyldt med bøger på både dansk og tysk, og på væggen hænger en plakat fra Brücke-Museum i Berlin. 68-årige Karen Sonne Jakobsen, der oprindeligt kommer fra det danske

mindretal i Sydslesvig, har boet i lejligheden i det indre København i 25 år sammen med sin mand, Birger Steen Nielsen, der er professor og har beskæftiget sig med uddannelsesforskning.

Karen Sonne Jakobsen er cand.mag. i dansk og tysk og lektor

68-årige Karen Sonne Jakobsen, der er opvokset i Sydslesvig, tog til København efter sin studentereksamen fra Duborg-Skolen i Flensborg i 1966. Siden da har hun boet og arbejdet i Danmark.

emeritus på Roskilde Universitet (RUC). Mens hun serverer frugtte, fortæller hun om sine snart 45 år på RUC med dansk og tysk sprog, kultur og litteratur, ligesom hun også har været prorektor og institutleder samme sted.

At både dansk og tysk har haft indflydelse på Karen Sonne Jakobsens karrierevej kan måske ikke undre i lyset af, at hun er opvokset i det danske mindretal i Sydslesvig med dansk og tysk som en del af dagligdagen. Men hvad var det, der i sin tid fik hende til at flytte til Danmark og tage en videregående uddannelse?

“Jeg er opvokset i Jaruplund og Harreslev og er student fra Duborg-Skolen i Flensborg i 1966; i øvrigt sammen med Anke Spoorendonk (justits-, kultur- og Europaminister i Slesvig-Holsten, red.), som jeg stadig har god kontakt til. Da vi blev studenter, ville jeg gerne til en storby, hvor der skete noget kulturelt,

og det var helt naturligt for mig, at det blev København. Så jeg begyndte at læse dansk på Københavns Universitet og supplede med at studere tysk et år i Berlin også”.

“Som nyuddannet fik jeg ansættelse på RUC i 1973 og var med til at opbygge RUC og dets uddannelser med fokus på tysk og sprog i en tværfaglig sammenhæng”, siger Karen Sonne Jakobsen, der desuden har været med til at opbygge en international uddannelse mellem Roskilde og Malmø og igangsætte samarbejdet om grænseoverskridende uddannelse mellem Syddansk Universitet og Universität Flensburg.

STATSBORGERSKAB OG MINDRETALSERFARING

Karen Sonne Jakobsens mor, der var sønderjyde, og far, der var nordjyde, valgte som unge nyuddannede lærere at rejse til Sydslesvig efter Anden Verdenskrig for at være med til at opbygge det danske mindretal, og de blev boende i Sydslesvig hele deres erhvervsaktive liv.

Karen Sonne Jakobsen og hendes forældre og fire søskende har derfor altid haft dansk statsborgerskab i modsætning til de fleste i det danske mindretal, der har tysk statsborgerskab.

“I min barndom og ungdom betød det ikke noget, hvilket pas man havde, og jeg har altid følt mig som mindretalsdanser i Sydslesvig. I Danmark var jeg nok endnu mere bevidst om min mindretalsidentitet: Som ung studerende var jeg for eksempel meget aktiv i Foreningen af Sydslesvigs Studerende i København og var redaktør af deres blad. I dag opfatter jeg mig som dansker og københavner, men jeg har en særlig del af min historie og min identitet, der er knyttet til mindretallet”.

“Min erfaring fra mindretallet er, at det selvfølgelig kan lade sig gøre at være loyal samfundsborger i et land og samtidig leve et sprogligt og kulturelt rigt mindretalsliv. I Danmark har jeg altid undret mig over den konfrontatoriske tone over for etniske mindretal i integrationsdebatten, hvor der ofte stilles krav om kulturel tilpasning. For jeg ser det som komplet uproblematisk, at mindretal beholder deres kulturelle egenart. Det er et synspunkt, jeg gerne har villet give videre til mine børn”, siger Karen Sonne Jakobsen, der har en søn, der også er tosproget dansk-tysk, en bonussøn, som hendes mand har bragt ind i familien, og fem børnebørn. ●

Fotos: Jeff Busby

‘I TEATRET KAN VI KOMME TÆT

Kunst kan lære os at navigere i en kompleks virkelighed. Vi må tage kompleksiteten på os og afvise de enkle løsningsmodeller, mener Falk Richter, tysk dramatiker og instruktør, der er aktuel i Musikhuset i Aarhus til september med forestillingen *Complexity of Belonging*

Af Malene Fenger-Grøndahl

Ni personer bevæger sig rundt på en scene i skiftende konstellationer. Deres bevægelser er til tider synkrone, til tider virker de helt uafhængige af hinanden. På skift træder de i karakter som personer, der fortæller brudstykker af deres historie, ofte med en undertone af noget desperat. Et forsøg på at skabe kontakt, sammenhæng og mening i en kompleks verden. Musik, bevægelse og tale blandes, så det hverken er teater eller dans i gængs forstand, men en hybrid, hvor musikere

og dansere benytter sig af hinandens virkemidler.

Forestillingen *Complexity of Belonging*, der spiller i Aarhus Musikhus til september, er skabt i samarbejde mellem den tyske dramatiker Falk Richter og den hollandske koreograf Anouk van Dijk.

Forestillingen afsøger og udforsker spørgsmålet om identitet og tilhørsforhold i de sociale mediers tidsalder via ni personers delvist forbundne liv. Alle tumler med spørgsmålet: "Hvordan og

hvor hører jeg til?" Men også med begreber som nationalitet, køn, seksualitet og etnicitet.

Falk Richter mener ikke, at det er en mulighed i dag at benægte det multikulturelle, globaliserede samfunds realitet.

I stedet må vi alle, mener Falk Richter, ruste os til at forstå og leve med kompleksiteten og finde måder, hvorpå der kan skabes en følelse af fællesskab og tolerance. Han mener, at teatret er et velegnet redskab i denne forandringsproces.

"Teatret giver os mulighed for at komme tæt på mennesker, som vi måske ved første øjekast finder mærkelige. I teatret kan eksempelvis mennesker, som føler sig krænket af populistiske aktører i den offentlige debat, give deres historier udtryk, og vi kan lytte til dem i stedet for at lære at frygte dem. Højrefløjspopulister

“Min utopi for et nyt, progressivt Europa er et kontinent, hvor vi forpligter os på grundlæggende demokratiske og humanistiske værdier i stedet for at fokusere på tilhørsforhold til en bestemt nation, race eller seksuel orientering,” siger Falk Richter.

PÅ DE MENNESKER, VI FRYGTER’

benytter sig altid af frygt og forenklinger. Men det er vigtigt, at vi forstår, at nutidens vestlige samfund er komplekse, og at denne kompleksitet er en hyldest til livet og en berigelse,” mener Falk Richter.

I forestillingen fylder sociale medier og moderne former for kommunikation meget. Man hører brudstykker af intime samtaler, som foregår over lange afstande via Skype eller telefon.

“Mentalt er vi konstant koblet på, men kropsligt er vi isoleret. Spørgsmålet er, hvad de sociale medier gør ved os og vores relationer” siger han – uden at give et svar. Han håber til gengæld, at tilskuerne vil finde mulige svar, når de oplever forestillingen.

“I bedste fald vil tilskueren stille de samme spørgsmål, som personerne på scenen gør, til sig selv og dermed gå i dialog med sig selv om sit eget liv,” siger han.

Jeg ser mig selv som europæer, Jeg blev født i Hamborg, men jeg har også boet store dele af mit liv i Amsterdam, Paris, New York og Zürich, og de seneste 15 år har Berlin været centrum i mit liv

Complexity of Belonging i Aarhus

Complexity of Belonging spiller i Musikhuset i Aarhus den 1. og 2. september 2017. Arrangører: Aarhus Festuge og Aarhus 2017 (Europæisk Kulturby).

FALK RICHTER (f. 1969), tysk dramatikere og instruktør, tilknyttet Schaubühne i Berlin. Hans stykker er oversat til mere end 25 sprog og sættes op over hele verden. Sammen med den hollandske koreograf Anouk van Dijk har han skabt en række forestillinger, der integrerer dans, teater og lydkunst.

Læs mere på: www.falkrichter.com.

“JEG VIL VISE GRÆNSEN, SOM DEN ER

Den dansk-tyske grænse diskuteres som aldrig før i forbindelse med grænsekontrol. Men hvordan ser den dansk-tyske grænse egentlig ud? Det viser filmskaberen Karsten Wiesel i sin nye kortfilm. Der arbejdes på, at filmen også vises i Danmark

Af Merlin Christophersen

Ud over 280 grænsesten og en håndfuld grænseovergange er der ikke meget, der markerer den dansk-tyske grænses 67 kilometer lange forløb fra Krusåens udløb i Flensborg Fjord til det fremskudte dige i Vadehavet. Det ses tydeligt i den tyske filmskaber Karsten Wiesels nye kortfilm *D|DK*, der fører beskueren langs grænsen, der forløber henover veje, stier og diger, men også gennem skov, moser, åer og ufremkommeligt krat.

“Det smukke ved grænsen er, at den er så lidt synlig i landskabet. For mig siger det meget om, at det dansk-tyske forhold har det godt. Det er, som når to kolonihaver græsplæner bare går over i hinanden; det vidner om godt naboskab. Det gode forhold er blevet opbygget gennem mange år, og det skal der værnes om, for det er ikke en selvfølge”, siger Karsten Wiesel.

Karsten Wiesel og hans assistent Michael Gentner har i løbet af ti dage gået og sejlet hele vejen langs grænsen og har

taget 8000 stillbilleder, der mestendels bare viser landskabets karakter.

“Jeg ville gerne vise grænsen objektivt og i sin helhed. Derfor regnede jeg ud, at jeg måtte tage et billede for hver niende meter for at få grænsens 67 kilometer til at passe ind i en cirka ti minutter lang film. Desuden er man dermed som beskuer hele tiden inden for synsvidde af det næste billede. Foretagendet er lykkedes, udover et kort stykke i Jadelund mose, der var helt og aldeles ufremkommeligt”, siger Karsten Wiesel.

D|DK havde premiere den 16. marts ved Internationale Kurzfilmwoche Regensburg og har været nomineret til dokumentarfilmprisen ved Filmfest Schleswig-Holstein i Kiel. Den bliver også vist ved Filmkunstfest Schwerin den 2.-7. maj og i Flensborg ved Flensburger Kurzfilmtage 15.-19. november 2017. Der arbejdes på, at filmen også kan blive vist i Danmark. ●

Ideen til filmen *D|DK* opstod, da danske og tyske filmskabere i 2014 i forbindelse med INTERREG projektet “Dybbøl 2014” blev inviteret på ekskursion i det dansk-tyske grænseland. Et udvalg af filmens billeder er desuden samlet i en udstilling, der åbnede 16. marts i Kiel og igen vises i Schwerin, og 120 billeder bliver samlet i en fotobog med danske og tyske tekster.

Frøslev Mose ved landsbyen
Jadelund

Grænseovergangen ved
Siltøftvej ved Højer

NYT FRA GRÆNSELANDET

“ Sønderjylland er en del af familiens DNA

Prins Joachim og hans familie forlod det sønderjyske i 2014, da prins Joachim overdrog Schackenburg Slot til Schackenburg Fonden og valgte at bosætte sig i Klampenborg nord for København. Kritikken af familiens afrejse fra Møgeltønder er blevet udlagt, som om kongehuset, og især prins Joachim, svigter Sønderjylland. Den kritik er faldet prins Joachim for brystet, fortæller han i et interview i Jyllands-Posten 26. marts 2017.

“Jeg er ikke nostalgiker, og jeg har måttet erkende, hvad jeg ikke magtede. Men jeg vil samtidig sige, at det var skønne år, og at det sønderjyske – ikke bare Schackenburg, Møgeltønder og Tøndermarsken, men hele Sønderjylland – i den grad er blevet en del af mit og hele familiens dna”, siger prins Joachim, der over for Jyllands-Posten glæder sig over, at den nye ejerstruktur omkring slottet giver familien mulighed for at komme og bo på slottet.

“Og det gør vi meget hyppigt. Hele familien og med stor glæde”, siger han til avisen.

Prins Joachim er i dag særlig sagkyndig i Forsvaret og har sit kontor på Kastellet i København. Indtil 2014 var han landmand og godsejer på Schackenburg i Sønderjylland.

Fotos: Wikipedia

Området mellem Kongeåen og den dansk-tyske grænse var under tysk herredømme i årene 1864-1920. Mere end 30.000 sønderjyder deltog i tysk krigstjeneste under Første Verdenskrig.

Ny dansk-tysk film om sønderjyder i Første Verdenskrig

“I krig og kærlighed” er en planlagt ny dansk-tysk film om Første Verdenskrig, og handlingen vil udspille sig i og omkring Sønderborg. Filmen, som Fridthjof Film står bag, får efter planen premiere 11. november 2018, 100 år efter Første Verdenskrigs afslutning.

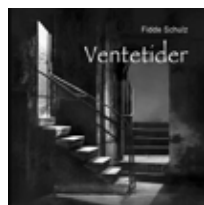
Det er producer Mille Bjørke og producent Ronnie Fridthjof, der også sammen har produceret filmen “Alle for tre”, der står bag det, de kalder “en episk 1. Verdenskrig-film”.

Filmen kommer til at handle om soldaten Esben, der efter to år i krig på tysk side vender hjem til kone og barn. Men en tysk officer er kommet tæt på hans familie, og Esben sendes tilbage til fronten. Han flygter dog og ender i skjul på sit eget loft, hvorfra han kan følge, hvordan officeren overtager hans familie. Dilemmaet er nu: Hvor langt kan man gå i krig og kærlighed?

Det fremgår af en pressemeddelelse, at instruktøren, Kasper Torsting, har haft kontakt til store danske og internationale navne til rollelisten. Filmen skal coproduceres med Studio Hamburg Production Group, der er et af Tysklands største produktionsselskaber og har et budget på 35 millioner kroner.

“I krig og kærlighed” er inspireret af bogen “Knacker”, der udkom i 2013, skrevet af forfatteren Karsten Skov. Filmmanuskriptet er skrevet af tyske Astrid Ströher i samarbejde med Kasper Torsting.

Det oplyses, at filmen er ved at blive finansieret, og udviklingen er støttet af Det Danske Filminstituts “Initiativ til udvikling af dansk-tyske ko-produktioner” og Filmförderung Hamburg Schleswig-Holstein (FFHSH) samt TV2, Sønderborg Kommune og Nordisk Film Distribution.

DIGTSAMLING FRA SYDSLESVIG

“Ventetider” hedder en fotodigtsamling med tekst og fotos af de to sydslesvigere, Fikke Schulz, der er digter og skribent, og Helge Krempin, der er fotograf og grafiker. Digtene, der er skrevet uden egentlige rim, er skrevet over en periode på 40 år i et samarbejde med Helge Krempin, hvis sort-hvide fotos lægger sig op ad prosadigtene. Fikke Schulz stammer fra Sild og betegner sig selv som kulturdansk nordfriser med tysk pas. Helge Krempin har arbejdet hele sit liv med fotografi og grafik, bl.a. som ansat i SdUs grafiske afdeling. ●

“Ventetider”. Tekst: Fikke Schulz. Foto og grafisk design: Helge Krempin. 140 sider. Kan købes på Sydslesvigsk Forenings sekretariat i Sydslesvig og i Grænseforeningens webshop på www.graenseforeningen.dk

Annonce

Fuld fokus på grænselandet - hver dag på to sprog!

Med Flensborg Avis får du dagligt det fulde udbytte af grænselandet.

Desuden sammenfatter og analyserer vi for dig de overordnede begivenheder i Danmark og Tyskland.

På de bærende artikler er der resumeer på det modsatte sprog. Så du ikke går glip af noget!

www.fla.de

FLENSBOURG AVIS

... vi gør Danmark lidt større

Foto: Grænseforeningen

“ HVIS MAN FØLER SIG DANSK, SÅ ER MAN DANSK

Hvad er et mindretal? Det spørgsmål og mange andre var til debat, da 1.G'erne på Herlev Gymnasium havde besøg af Grænseforeningens Elevambassadører i forbindelse med en studietur til grænselandet

Af Sebastian Schlüter Jacobsen

Der er langt fra det dansk-tysk grænseland og til Herlev nordvest for København, både geografisk og kulturelt. Og så måske alligevel ikke. I alt fald blev omkring 100 elever fra Herlev Gymnasium en hel del klogere på, hvad man kan lære af grænselandet, da de havde besøg af seniorprojektmedarbejder Niells Schou og seks unge fra Grænseforeningens Elevambassadører, der er et korps af unge fra de tre mindretalsgymnasier i grænselandet. Besøget, der var tilrettelagt som en temadag med foredrag og workshops, var planlagt i forbindelse med en studietur til Flensborg og Sønderborg.

“Det er spændende, at man kan bruge sig selv og sine erfaringer på denne måde”, siger 16-årige Andreas Jessen fra Deutsches Gymnasium für Nordschleswig i Aabenraa. Han er kommet til Herlev sammen med blandt andre 17-årige Denny Mustafi fra A.P. Møller Skolen i Slesvig og Jonathan Osterloh, 18 år, fra Duborg-Skolen i Flensborg.

De 27 elever fra 1.x., der har engelsk og samfunds-fag på A-niveau, har forsamlet sig i Herlev Gymnasiums auditorium sammen med deres tre parallelklasser. 1.x. udgør en blandet flok af 16 elever med anden etnisk baggrund end dansk og 11 elever med danskklingende navne.

At der er mange elever med anden etnisk baggrund end dansk på Herlev Gymnasium & HF har tidligere været til debat i de danske medier: En elev, der dengang gik i 2.G. på gymnasiet, skrev i 2016 en kronik i Politiken under overskriften: “Jeg er i mindretal i min egen hverdag”. Han skrev kronikken på baggrund af Langkær Gymnasiums overvejelse om etnisk opdeling af nye 1.G.ere. Kronikken vakte en vis opsigt, og Herlev Gymnasium & HF's rektor, Jan Vistisen, understregede dengang, at man anerkender problemstillingen, men at det trods alt kun er en tredjedel af gymnasiets elever, der har anden etnisk baggrund end dansk.

“Man behøver ikke at rejse til Argentina for at opleve kulturmødet”, siger rektor Jan Vistisen, Herlev Gymnasium, hvor en tredjedel af eleverne har anden etnisk baggrund end dansk. Fra venstre: Nanna Rasmussen, Koray Kilic og Freja Thomsen Ødegaard fra 1.x., der har haft besøg af Grænseforeningens Elevambassadører.

“På Herlev Gymnasium & HF er alle velkomne under forudsætning af, at man har et seriøst ønske om at studere og i øvrigt opfører sig ordentligt”, siger Jan Vistisen i dag til magasinet Grænsen.

“VI ER BEGGE DELE”

På tavlen i gymnasiets auditorium popper et PowerPoint slide op: “Historie, kultur og identitet i det dansk-tyske grænseland”. Niells Schou indleder med et foredrag om grænselandets historie, og den udvikling, der har ført til, at der i dag er et stærkt samarbejde hen over grænsen.

Efter foredraget skal eleverne deltage i forskellige workshops. Denny Mustafi og Jonathan Osterloh indleder i en workshop med at fortælle om sig selv og deres egen baggrund som en del af det danske mindretal i Sydslesvig.

Eleverne fra 1.x. har især ét spørgsmål til Denny og Jonathan. Føler de sig danske eller tyske? Og hvordan kan de finde ud af, hvad de egentlig er, når de går i dansk skole i Tyskland?

“Jamen det er jo det, der er det gode. Vi er begge dele”, svarer Jonathan.

Med fornyet energi går eleverne fra 1.x. i gang med at diskutere, om et mindretal er en ressource for et samfund eller ej. For her er virkelig noget, som eleverne kan genkende fra deres egen hverdag med mange forskellige nationale og etniske baggrunde.

Nevin, Zina, Tahmas, Ines, Mettem og Flora fra 1.x. mener, at mindretallet er en ressource for samfundet, for de har lige lært, at gennem historien har danskere og tyskere kunnet sameksistere i et multikulturelt samfund.

“Hvis man føler sig dansk, så er man dansk. Det har de to drenge jo lige vist os. Og mangfoldighed fører kun noget godt med sig”, konkluderer gruppen.

ET GENIALT PROJEKT

Rektor Jan Vistisen, Herlev Gymnasium & HF, siger efterfølgende, at gymnasiet har været meget tilfredse med besøget af Grænseforeningens Elevambassadører.

“Det er et genialt projekt, som Grænseforeningen tilbyder med besøg af elever fra gymnasier i grænselandet kombineret med vores elevers rejse til grænselandet. Ligesom mange af eleverne her på Herlev Gymnasium står man også i grænselandet med et

ben i to forskellige kulturer. Det giver anledning til, at man kan tale om nogle af de problemstillinger, som man står midt i, når man udgør et mindretal og er udfordret i kulturmødet”.

“Sagen er jo, at det er berigende at møde andre kulturer og andre måder at tænke på, og man behøver ikke at rejse til Argentina eller andre eksotiske steder for at opleve det. Det er gymnasiets opgave at udvide elevernes horisont og rykke deres vante forestillinger. Det hjælper dette projekt med til”, siger Jan Vistisen. Herlev Gymnasium & HF har tidligere arrangeret flere gymnasieture til grænselandet, især med fokus på historie, herunder besøg på Dybbøl.

“Dette projekt udgør en meget betydelig faglig udvidelse af turen til grænselandet”, siger han. ●

GRÆNSEFORENINGENS ELEVAMBASSADØRER, der er et korps af unge fra de tre mindretalsgymnasier i det dansk-tyske grænseland, tilbyder at komme ud på landets gymnasier og i de ældste klasser i grundskolen for at undervise. Med udgangspunkt i Elevambassadørernes egne erfaringer som mindretal med flere sprog og kulturer kan de indgå i gymnasiets undervisning i historie, sprog, samfundsfag. Et besøg kan arrangeres i forbindelse med et tværfagligt projekt, et enkelt fag eller en klassetur til grænselandet. Som noget nyt tilbyder Grænseforeningen at arrangere en temadag om grænselandet, mindretal, sprog og identitet under overskriften *På rejse i et Grænseland*. Her deltager Grænseforeningens Elevambassadører også. Kontakt: Pædagogisk konsulent Gunvor Vestergaard, gv@graenseforeningen.dk, mobil: 3026 5129 for yderligere oplysninger.

IETGRÆNSELAND.DK er et digitalt undervisningsmateriale om grænselandet, mindretal, sprog og identitet. ietGrænseland.dk, der er udarbejdet af Grænseforeningen, kan anvendes frit.

ÉN GANG FERIEBARN, ALTID FERIEBARN

Jessica Jensen, der tilhører det danske mindretal i Sydslesvig, og sønderjyske Dorte Nielsen har været veninder, siden Jessica Jensen kom til Danmark som ferieborn i 1989. Venskabet mellem Jessica og hendes danske værtsfamilie er intakt også i dag

Af Jeppe Pers

I døråbningen på en velholdt, stråtækt gård ved landsbyen Skast, Bredebro, kun en kilometer fra Vadehavet står Jessica Jensen og Dorte Nielsen og tager imod.

De to kvinder har sagt ja til at sætte hinanden og magasinet Grænsen stævne på gården, der er Dorte Nielsens barndomshjem, hvor hendes forældre, Birte og Leif Nielsen, stadig bor. Siden de to kvinders barndom har gården dannet ramme om deres venskab og mødet mellem sønderjysk og sydslesvigsk kultur.

PÅ SOMMERFERIEBESØG I DANMARK

Jessica Jensen, der stammer fra Flensborg og stadig bor i byen, var kun syv år gammel, da hendes forældre satte hende på et tog nordpå. Om halsen bar hun et skilt med sine kommende ferieværter navn og adresse. Genertheden, fortæller hun, forsvandt straks ved ankomsten til gården i Skast, da Dorte tog hende i hånden og spurgte, om hun ville se hesten. Hesten! Bypigen fra Flensborg var begejstret fra begyndelsen.

“Turene til Danmark var udfordrende. Jeg var af sted på egen hånd og boede et

fremmed sted, men jeg følte mig tryk, og jeg er ikke tvivl om, at feriebesøgene har hjulpet mig til at blive en mere selvstændig person”, siger Jessica og bakkes op af Dorte: “Vi havde det simpelthen så sjovt sammen, og set i bakspejlet lærte vi så mange forskellige ting af at have dig på besøg.”

Naboerne kom ofte på besøg, og Jessica fra Sydslesvig blev hurtigt en naturlig del af landsbysamfundet, der fik udfordret gamle fordomme om mennesker syd for grænsen. Også en tysk præst fra Løgumkloster, der boede på nabogården, blev mødt med en ny form for respekt og anerkendelse.

“Jeg bliver stødt på Jessicas vegne, når tyskere blev omtalt som ‘dumme’. Lige siden vi blev venner, har jeg ikke fundet mig i, at fordomme om tyskere blev nævnt, når jeg er til stede”, siger Dorte. Leif Nielsen, hendes far, nikker samstemmende: Hele familien har lært af at have Jessica på besøg.

VENNER FOR LIVET

Flere gange om året mødes de tidligere ferieveninder, der arbejder på hver sin

side af den dansk-tyske grænse. Jessica arbejder i sekretariatet for Pædagogisk Psykologisk Rådgivning for Sydslesvig, og Dorte er pædagog i en døgninstitution for voksne i Rødding. De mødes i Sønderjylland, men også hos Jessica i Flensborg.

Både Jessica og Dorte har planer om, at deres egne børn skal være ferieborn i nær fremtid.

“Måske får de, lige som os, en ven for livet”, siger de samstemmende. ●

Foto: Grænseforeningen

Dorte Baarstrøm Nielsen (midten tv.) og Jessica Jensen (midten th.) besøger Dorte Nielsens forældre, Birtte og Leif, på gården i Skast ved Bredebro, hvor Jessica kom for første gang som sydslesvigsk feriebarnd i 1989. I dag sammen med børnene: Forrest fra højre: Thea Nielsen, Signe Nielsen og Lene Jensen.

Tag imod et sydslesvigsk feriebarnd

Børn fra Sydslesvig er rejst på sommerferie hos danske ferieværter siden 1919, og feriebarndordningen eksisterer i bedste velgående. For danske børn i dag er mødet med sydslesvigske børn, der taler både dansk og tysk, en mulighed for at styrke interessen for tysk sprog og kultur. For sydslesvigske børn er mødet med danske børn en mulighed for yderligere at styrke kendskabet til dansk sprog og kultur. Læs mere på Sydslesvigske Børns Ferierejser, www.feriebarnd.dk, der er et samarbejde mellem Dansk Skoleforening i Sydslesvig, Rejsekontoret og Grænseforeningen.

HISTORIEQUIZ

1.

Den danske stat iværksatte i begyndelsen af 1920'erne et stort afvandingsprojekt i Tøndermarsken. Dette forbitrede en kunstner med bopæl i Ubjerg i en sådan grad, at han flyttede bopæl til Seebüll lige syd for grænsen. Hvad hedder kunstneren?

2.

Om aftenen den 21. februar, dagen før St. Peters dag, er det mange steder på den slesvigske Vestkyst og Vadehavssøerne tradition at afbrænde bål ("Biikebrennen"). Oprindeligt skete dette for at tage afsked med sømænd, der drog af sted på hvalfangst. Hvad kaldes denne aften på sønderjysk?

Foto: Jydske Vestkysten

3.

I 2016 døde Annie Bøgild, der var indehaver af én af Sønderjyllands mest kendte og elskede kiosker med udsigt til Okseøerne og salg af is og pølser. Hvor ligger Annies Kiosk?

4.

Tyskland er en forbundsrepublik med flere delstater. Mindretalspartiet, SSW, har sæde i det slesvig-holstenske delstatsparlament, landdagen, som der er valg til den 7. maj. I hvilken by ligger parlamentet?

5.

Det genforenede Sønderjylland var i 1920'erne flere gange ramt af landbrugskriser. Kriserne gav grobund for en række politiske protestbevægelser. Mest kendt er "Bondens Selvstyre", der bl.a. udgav sine egne pengesedler. Hvad hed bevægelsens farverige leder med bopæl i Vester Anflod?

6.

En helt tynd og sprød småkage, bagt i et særligt vaffeljern, der også tilføjer kagen et sirligt mønster, er meget populær i Sønderjylland. Den har navn efter noget, man bør lytte til. Hvad hedder kagen?

Foto: Grænseforeningen

7.

Kort efter Hitlers magtovertagelse i 1933 iværksatte ledende slesvig-holstenske nazister et verbalt frontal-angreb på den dansk-tyske grænse, som de i stærke vendinger forlangte flyttet mod nord. Kampagnen fik navn efter en samtidig kirkelig højtid. Hvad kalder man kampagnen?

8.

De slesvig-holstenske nazisters verbale angreb på grænsen i 1933 gav stødet til stiftelsen af en ny, stor national dansk organisation, der samlede de unge og bl.a. foranstaltede store gymnastik-opvisninger. Hvad hed organisationen?

9.

Et seminarium i Sønderjylland kunne i 1988 fejre sit 200 års jubilæum som Danmarks ældste. Hvor lå det nu nedlagte seminarium?

Foto: museum-sonderjylland

10.

Elektronikfabrikken LINAK ligger ved Guderup på Als. Fabriknavnet LINAK er en sammentrækning af navnet på det produkt, fabrikken fremstiller. Produktet bruges bl.a. i hæve-sænkeborde og sygehussenge. Hvad hedder produktet?

POINT

10 point: Du er virkelig skrap. Har du kigget?

6-9 point: Udmærket.

3-5 point: Du kom gennem quizen med æren i behold.

0-2 point: Der er plads til forbedring.

René Rasmussen er quizmaster. Han er historiker og museumsinspektør ved Sønderborg Slot.

Foto: Helge Krempin

SVAR

ANMELDELSER

EN TYSK GRAV PÅ VESTRE KIRKEGÅRD

Det hele begynder på Vestre Kirkegård, hvor ca. 10.000 tyske krigsflygtninge ligger begravet. Det ender i Estland. Keld Broksø karakteriserer selv sin nye thriller som koldkrigsroman nouveau

Af Mikael Busch

Da forfatteren og journalisten Keld Broksø (f. 1960) i slutningen af 1970'erne var elev på Vestre Borgerdyd Gymnasium i Københavns Sydhavn, fik han aldrig noget at vide om de næsten 10.000 tyske krigsflygtninge fra Anden Verdenskrig, der ligger begravet på Vestre Kirkegård lige over for gymnasiet. De mange mere eller mindre ukendte tyske flygtningeskæbner var også først noget, man for alvor begyndte at interessere sig for i den store offentlighed efter Broksøs gymnasietid. Hvor godt Danmark klarede den bundne opgave at huse og brødføde ca. en kvart million tyskere, hvoraf et femcifret antal døde i løbet af kort tid, strides historikerne stadig om.

At de begravede tyske krigsflygtninge på Vestre Kirkegård spiller en rolle i Keld Broksøs nye thriller *Koldfronter* fremgår både af bogens bagsidemotiv og begge bogens flapper. På bagsidefotoet har tyske pårørende lagt friske blomster ved en grav. For dem er historien stadig levende.

Handlingen i *Koldfronter*, som forfatteren selv karakteriserer som koldkrigsroman nouveau, sættes i gang, da hovedkarakteren Jack Wolff forlader sin toværelses lejlighed ved hjørnet af Sjælør Boulevard og P. Knudsens gade med kurs mod Vestre Kirkegård. Da han er nået frem til en ganske bestemt grav – overkonstaben Josef Wolff, der døde som 46-årig ti dage efter Danmarks befrielse – bliver Jack Wolff slået ned af to personer, der taler et fremmedartet sprog: "Det var hverken tysk eller dansk. Og slet ikke engelsk. Formentlig noget østeuropæisk,

måske polsk, ukrainsk eller noget asiatisk." Jack, der selv er cand.mag. i historie og tidligere elev på Deutsches Gymnasium für Nordschleswig i Aabenraa, har med andre ord svært ved at identificere overfaldsmændenes sproglige baggrund. Hans associationer giver dog et fingerpeg om den længere række af lande og byer, romanen bevæger sig igennem: København, Berlin, Warszawa, Kijev, Tallinn og grænseområdet mellem Estland og Rusland.

Jack Wolff er ved romanens begyndelse lidt af en enspænder. Hans tilknytning til arbejdsmarkedet er nærmest perifer. Men i løbet af den næsten 550 sider lange roman undergår han en rivende udvikling. Fra akademisk ringvrag til helt. Læseren er på rette spor, hvis han eller hun aner en forbindelse mellem Jack og den afdøde Josef Wolff, der nu ligger begravet på Vestre Kirkegård. Esteren Josef Wolff – Jacks bedstefar – der fra 1941 gjorde tysk krigstjeneste, havde store jordbesiddelser i området omkring Narva på begge sider af den nuværende grænse mellem Estland og Rusland. Hvis hans arvinger gør krav på disse besiddelser, vil det – i den aktuelle koldkrigsagtige atmosfære – yderligere kunne destabilisere forholdet mellem Nato og Rusland. Disse arvinger, som Jack lærer at kende i løbet af romanen, udgøres af hans hemmelighedsfulde biologiske mor Silke, hans uudgrundelige tvillingsøster Katharina og hans øglade halvonkel Andreas. Alle tre er bosiddende i Berlin, hvor en stor del af handlingen foregår.

De storpolitiske aspekter af Keld Broksøs

roman, som dog med fordel kunne have været et par hundrede sider kortere, fungerer fint. Forfatteren mikser en troværdig cocktail, hvor nationale, nationalistiske og forretningsmæssige interesser støder sammen. Det kniber mere med troværdigheden i det familiemæssige spor. Jack og hans tvillingsøster, som er født i 1981, er angiveligt dybt påvirket af henholdsvis et venstreorienteret dansk universitetsmiljø og den ideologiske ensretning i DDR. Det lyder lidt som en generationsforskydning, at Katharina skulle have lært flydende russisk i skolen, og at Jack skulle have været "lidt for udfarende i et parti, som ville frelse verden fra kapitalens undertrykkere". Det lyder snarere som forfatterens egen generation. ●

Keld Broksø: *Koldfronter*. Forlaget EgoLibris. 544 sider. 300 kr.

MIKAEL BUSCH, cand.mag. med hovedfag i tysk med kendskab til Østeuropa under Den Kolde Krig. Har bl.a. skrevet *Knud og Vera, et Stasi-drama* (2012) og *Lenz, Stasi-agenten, der blev fanget af fortiden* (2015).

THERKELSENS HJØRNE

KALENDER

Skru ned for sprogkrav til Sydslesvig

Af Knud-Erik Therkelsen

Sprogdebatten i det danske mindretal i Sydslesvig har været tilbagevendende gennem årtier. Lige nu er der igen tryk på kedlerne, ikke mindst fordi der efter nogens mening tales for meget tysk og for lidt dansk i Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU).

Samtidig gøres der et enormt arbejde for dansk sprog i de danske skoler i Sydslesvig. Kendere af forholdene i Sydslesvig siger endda, at der aldrig har været talt så meget dansk i Sydslesvig som nu. Hvorfor så al den sprogballade og kritik?

Når der rettes kritik mod mindretallet for at tale for meget tysk, samtidig med at det fra anden side hævdes, at der aldrig er blevet talt så meget dansk i Sydslesvig, skal man måske overveje, om det i virkeligheden er kritikerne, der i de senere år har flyttet sig og fra nye og hidtil ukendte positioner rejser en urimelig kritik af mindretallets brug af dansk.

Kunne det tænkes, at vi i Danmark på baggrund af indvandring og mange ny-danskere med anden etnisk baggrund har skærpet kravene og retorikken i forhold til fremmede, som er på vej ind i vores sprog og kultur? Det er nærmest blevet daglig tale, at hvis fremmede vil bo i Danmark, så må de, så snart de krydser grænsen, lade sig assimilere og blive som os, have samme religion, spise den samme mad og tale det samme sprog.

Men ligesom det for syriske flygtninge og tyrkiske indvandrere er en lang rejse, ofte over generationer, at lære dansk sprog og kultur at kende, er det for tyske børn og unge og deres forældre også en lang rejse, når de søger ind i det danske mindretal. Hverken i Danmark eller i Sydslesvig er det frugtbart at opstille rigide sprogkrav.

Det fortælles, at når stude i 1700-tallet blev drevet ned ad Hærvejen til de tyske markeder i Hamborg, drev man dem 6-7 km pr. dag. Sproget ændrede sig langsomt på rejsen mod syd, og når de i løbet af et par måneder nåede Hamborg, havde stude-driverne fra Vendsyssel lært sig tysk uden at tænke nærmere over det.

Tænk hvis grænselandet turde stå ved den opfattelse, at sprog og kultur læres over tid, ja er en lang rejse, hvor det ikke nytter at stå ved indgangen og forlange, at du for at komme ind her skal ændre sprog og identitet – nu! Og tænk, hvis man i Sydslesvig turde anbefale danskerne nord for grænsen at skru lidt ned for retorikken. Det er sådan set i Sydslesvig, man ved noget om disse emner – mens vi i Danmark famler i blinde og i stedet lader os styre af hurtige populistiske gevinster. ●

Knud-Erik Therkelsen
er generalsekretær i Grænseforeningen

APRIL 2017

28/4-30/4:

Familie-Sprog Festival på Christianslyst

30/4:

Kirkedagen i Sydslesvig

MAJ 2017

6/5:

Grænseforeningens Sen-
demandsmøde, Vingsted
Centret, Vejle

JUNI 2017

6/6:

Møde i Grænseforeningens
formandskab, Comwell,
Middelfart

Foto: Wikipedia

Gottorp Slot, Slesvig.

Der er gudstjeneste i kirken i forbindelse med Kirkedagen i Sydslesvig den 30. april

DELTAG I GRÆNSEFORENINGENS SENDEMANDSMØDE 6. MAJ 2017

Grænseforeningen afholder igen i år sit Sendemandsmøde på Vingsted Hotel og Conferencecenter, Vejle. Denne gang med Jens Andresen (foto) som ny formand. På dette års Sendemandsmøde vil Ejderskolens Pigeor fra Rendsborg lede an ved morgensangen under ledelse af Bente Lange. Lars Kofoed-Jensen, der er direktør i Dansk Skoleforening i Sydslesvig, vil holde indlæg under overskriften "En gammel Skoleforening skal følge med tiden – og vi prøver!".

LOKALFORENINGER

FOREDRAG OG MØDER ARRANGERET AF LOKALFORENINGERNE

SYDDANMARK

Esbjerg

25. april kl. 19.00. Restaurant Parken, Søvej 9, 6700 Esbjerg. Generalforsamling og foredrag ved provst Viggo Jacobsen, Dansk Kirke i Sydslesvig, "Sydslesvig – til glæde og gavn – Sydslesvig giver igen". Pris inkl. kaffe og kringler: 55 kr.

Faaborg-Midtfyn

18. maj kl. 19.30. Carl Nielsen-salen, Carl Nielsen-skolen, Lumbyvej 98, Nr. Lyndelse, 5792 Årslev. Foredrag ved prof. Johannes Nørregaard Frandsen "Som dybest brønd: Jeppe Aakjær og Carl Nielsen i samspil".

Nr. Nebel og omegn

9. maj kl. 14.00. Kulturhuset, Nr. Nebel. Generalforsamling og foredrag ved Bodil Raakjær Jensen ".... ej kamp blot for dagligt brød."

Sønderborg

25. april kl. 19.00. Idrætshøjskolen, Sønderborg. Generalforsamling. Foredrag ved fhv. lektor på Duborg-Skolen og forfatter Karin Johannsen-Bojsen om sin opvækst i Flensborg. Underholdning ved Trio 1-2-3. Der serveres kaffe og lagkage.

Tønder

22. maj kl. 19.30. Klægager i Ballum. Årets sangaften med højskolelærer Janne Wind fra Ryslinge.

MIDTJYLLAND

Aarhus

24. april kl. 19.30. Ellevang Kirkesal, Jellebakken 42, 8240 Risskov. Foredrag ved fhv. leder af Udvandrerarkivet i Aalborg Henning Bender "Udvandring fra Sønderjylland og Danmark 1850-1920". Pris inkl. kaffe og brød: 50 kr.

26. april kl. 19.00. Klostergården. Generalforsamling og foredrag ved formanden for Sydslesvig-udvalget Kim Andersen om det danske mindretals situation, om baggrunden for Sydslesvigloven, en orientering om den dansk-tyske relation og om de foreløbige forberedelser til fejringen af 100-året for Genforeningen. Der serveres smørrebrød.

Horsens og omegn

26. april kl. 19.00. Klostergården. Generalforsamling og foredrag ved formanden for Sydslesvig-udvalget Kim Andersen om det danske mindretals situation, om baggrunden for Sydslesvigloven, en orientering om den dansk-tyske relation og om de foreløbige forberedelser til fejringen af 100-året for Genforeningen. Der serveres smørrebrød.

Randers og omegn

19. april kl. 19.00. Helligånds-huset, Lille Sal. Præst ved Den danske Menighed i Sct. Jørgen-Mørvig i Flensborg, Finn Egeris Petersen, fortæller om sin roman "De faderløse" fra 2016.

5. juni kl. 15.00. Sct. Clemens Kirke. Grundlovsmøde med grundlovstale ved kultur- og kirkeminister Mette Bock. Fællessang og korsang. Gratis kaffebord. Arrangeres af Sct. Clemens Kirke og Grænseforeningen.

Skiveegnen

25. april kl. 19.00. Skives bibliotek. Foredrag ved Rasmus Vangshardt "Jørgen Bukdahl – en nordisk og europæisk åndshøvding".

NORDJYLLAND

Aalborg

24. april kl. 19.00. Vejgaard Bibliotek, Hadsundvej 35. Generalforsamling og foredrag ved kultur- og kirkeminister Mette Bock om sit arbejde og sin relation til Sydslesvig.

Hvetbo Herred

4. maj kl. 19.30. Alstrup-Saltum Sognegård. Generalforsamling.

LOKALFORENINGER

Kaffe og lokal underholdning. Vi markerer Danmarks befrielse med lys i vinduerne.

Vendsyssel

27. april kl. 19.30. Sognegården, Sønder Vråvej 11, 9760 Vrå. Generalforsamling og underholdning.

SJÆLLAND

Kreds 6 – Vestsjælland

4. maj kl. 15.30. Dianalund Bibliotek, Sømosevej 44, 4293 Dianalund. Åbning af vandrestillingen "Det danske mindretal i Sydslesvig – vi gør Danmark lidt større" ved generalsekretær Jens A. Christiansen og konsulent Tine Andresen, Sydslesvigsk Forening. Udstillingen varer fra 4.-30. maj og kan besøges i biblioteks åbningstid.

18. maj kl. 18.00. "Værkerne", lokale 202, Frederiksvej 27, 4180 Sorø. Kredsgeneralforsamling. Foredrag ved fhv. direktør i Grænseforeningen Niels Henriksen "En gammel løve krydser sit spor". Smørrebrød og hyggeligt samvær. Tilmelding senest 10. maj 2017 til kredsformand Erling Nielsen.

Roskilde

25. april kl. 19.00. Syv Sognegård, Skolevej 17, 4130 Viby Sj. Generalforsamling og dialogmøde med Grænseforeningens Kulturmedambassadører "Grænselandets erfaringer – kan vi bruge dem til noget?". Der serveres ost og rødvin.

HOVEDSTADEN

Hillerød

26. april kl. 19.30. Nordisk Lejrskole og Kursuscenter. Generalforsamling. Der vises billeder fra foreningens tur til Sønderjylland og Sydslesvig i 2016. Send gerne billeder på mail til wirtzen@mail.dk. Informationer om turen 1.-4. september 2017. Gratis for medlemmer. Pris gæster: 60 kr.

København og Frederiksberg

26. april kl. 19.00. Ndr. Fasanvej 124 B, st.tv., Frederiksberg. Generalforsamling. Tilmelding til gkf@graensekf.dk. Følg også med på hjemmesiden www.graensekf.dk

Københavns Vestegn

26. april kl. 19.00. Glostrup Fritidscenter, Christiansvej 2, Glostrup. Generalforsamling. Tilmelding senest 24. april på tlf. 4484 4527 eller e-mail: mar-gun@hotmail.com.

TURE OG REJSEARRANGERET AF LOKALFORENINGERNE

Medmindre andet er nævnt, kan du tilmelde dig uanset bopæl eller medlemskab af lokalforeningen.

SYDDANMARK

Fyn

20. maj kl. 8.00. Nyborg, Dalum, Middelfart. Besøg i Christiansfeld, der sidste år kom på Unesco's verdenskulturarvsliste. Bus-afgang Nyborg (Toldbodgade) kl. 8.00, Dalumhallen kl. 8.30, Middelfart (Stavrby skov rasteplads) kl. 9.00. Pris inkl. frokost og 2 x kaffe m. brød, for medlemmer: 600 kr. For ikke-medlemmer: 675 kr. Tilmelding og betaling senest 1. maj på konto 2019 7785627094 og til Karen Berg Hansen tlf. 6260 1153 / 2366 8552 eller Grete Ranum tlf. 6531 4831.

Holsted-Brørup

10. maj kl. 13.00. Ved Fakta i Holsted. Tur til Genforenings og Grænsemuseet. Derefter kører vi til Skamlingsbanken for at nyde udsigten og vores medbragte kaffe. Besøg i i Christiansfeld.

Kørsel i private biler. Tilmelding på tlf. 6176 4711 / 5329 5540 / 2022 8225.

Kreds 22 – Sydvestjylland

20. maj kl. 10.00. Den danske kirke for Læk og omegn, Osterstrasse 5, D 25917 Leck. Kirkevandring i Midtsydslesvig med guide provst Viggo Jacobsen og lokale danske præster. I samarbejde med Danske Sømands- og Udlandskirker, Ribe stift. Forventet hjemkomst kl. 16.00. Tilmelding senest 10. maj til Ib Ansgar Jensen på tlf. 2199 9149 eller mail: ansgar@esenet.dk.

Nr. Nebel og omegn

1. juni kl. 10.00-17.30. Nr. Nebel. Udflugt til "Kongernes Jelling". Vi kører til Hopballe kro, hvor vi får en lækker frokostbuffet. Forventet hjemkomst kl. 17.30. Pris ca. kr. 430, inkl. buffet på Hopballe kro, entré, guide, bus, kaffe og brød. Nærmere oplysninger ved formanden.

Nyborg og Kerteminde

20. maj. 08.00. Toldbodgade. Udflugt til Sønderjylland, bl.a. med rundvisning i Brødremenighedens lokaliteter samt Grænsemuseet. Pris for medlemmer: 600 kr. For ikke-medlemmer: 675 kr. Tilmelding og betaling senest 1. maj på konto: 2019 – 7785627094, til Karen Berg Hansen tlf. 6260 1153/2366 8552, eller Grete Ranum tlf. 653 14831.

Sønderborg

17. juni kl. 08.30. Alsion Nedre Parkering. Heldagstur til Sild med lokal guide fra det danske mindretal. Bussen kører os til Havneby på Rømø, hvorfra vi sejler til Sild. Der serveres kaffe og kage. Forventet hjemkomst kl. 20.00. Pris inkl. frokost, kaffe og aftensmad: 550kr. Tilmelding og betaling senest 9. juni til Kirsten

Fanø på kifanoe@gmail.com eller 61778515 og på konto 9797-000119400.

MIDTJYLLAND

Randers og omegn

11. maj kl. 9.00. Randers Arena. Udflugt til Sydslesvig med hjemkomst 13. maj. Vi bor og spiser på Christianlyst. Hjemtur med aftensmad på Løsning Kro. Tilmelding Erik Overgaard tlf. 32180186 eller erik@keovergaard.dk. Pris inkl. fuld forplejning og entréer: 1900 kr. + 150 kr. for enkeltværelse. Betaling senest 10. april til konto: 9338 – 3220141526.

Ringkøbing og omegn

18. maj kl. 17.30. Museumspladsen. Aftentur til Hover. Guidet bustur. Vi slutter af i Muldbjerg Mølle. Pris: 150 kr. for bus og traktament. Tilmelding senest 15. maj til pmjohannsen@gmail.com eller tlf. 2926 8943.

12. juni kl. 8.00. Stockholm. Sommerturen i juni måned til Sverige. Der planlægges en tur til Sverige/Stockholm i tiden fra den 12. juni til 17. juni 2017. Program udarbejdes. Turen er i samarbejde med Foreningen Norden.

Skanderborg og omegn

7. juni kl. 8.00. Udflugt til Sydslesvig. Turen starter med et besøg på Cricket- og Kunstcenter Mikkelsen ved Husum og fortsætter med kanalfart i Frederiksstad. Tilmelding til Doris Nielsen på tlf. 8657 1361.

Skjern-Tarm-Videbæk Egnen

4. april kl. 19.00. Papirfabrikken, Birkvej 14, Skjern. Rundvisning på Skjern Papirfabrik, der er Danmarks eneste papirfabrik. Tilmelding til bo.trelborg@gmail.com eller 9737 5270 / 5192 0900. Pris 75 kr.

19. maj kl. 19.00. Kulsøen, Nr. Viumvej, Troldhede. Guidet vandretur rundt om Kulsøen eller tur med Skovtolden til Bertel Jensens dyrehave. Begge ture slutter fælles med kaffebord ved Kulsøen. Tilmelding til Skovtolden til bo.trelborg@gmail.com eller 9737 5270 Pris: Kulsøen m. guide: 50 kr. Dyrehaven m. Skovtolden: 90 kr.

9. juni kl. 16.00. – Tarp. Tur til Årsmøderne i Tarp, indledes med tur om Trene Å og hyggeligt samvær om grillen. Årsmødeprogrammet kan ses på www.syfo.de/aarsmoede. Tilmelding til bo.trelborg@gmail.com.

NORDJYLLAND Mariagerfjord

11. maj kl. 8.00. Afgang Hadsund/Randers. Tur til Sydslesvig (Christianslyst) 11.-13. maj, med besøg bl.a. på Jaruplund Højskole, Frederiksstad (sejltur), Roter Højborg og Isted-løven. Hjemkomst lørdag aften. Pris: 1900 kr. + 150 kr for enkeltværelse. Tilmelding og betaling tlf. 61274175.

SJÆLLAND Guldborgsund

20. maj kl. 13.00. Thorsvang Alle 7, 4780 Stege. Tur til Thorsvang Samlermuseum i Lendemark ved Stege og efterfølgende tur til Damsholte kirke, hvor Henning Due-Hansen fortæller om Danmarks eneste landsbykirke i rokokostil. Kørsel i egne biler. Pris 60 kr. Vi kører i egne biler og mødes kl. 13.00 i Thorsvang.

Lolland

20. maj kl. 13.00. Tur til Thor-svang (se Guldborgsund).
23. juni kl. 7.30. Tredagestur til Sydslesvig den 23-25 juni. Tilmelding til Christa Vægter, Nyskolevej 46, 4840 Nr. Alslev. Tlf. 5444 6031. Pris for medlemmer: 2.500 kr. + 200 kr. for enkeltværelse. For ikke medlemmer beregnes en merpris på 200 kr. Betaling på konto: 0679 – 53 69 13 76 56.

HOVEDSTADEN Hillerød

23. maj kl. 8.00. Scandlines Terminal i Helsingør Dagsudflugt til det gamle grænseland, Skåne. Vi besøger bl.a. Lund Domkirke, Falsterbo Kirke, Lille Rødder Hembygdsgård og Tekstilmuseum, Dalby Kirke og det svenske sejrsmonument i Lund sammen med den dansk-svenske guide

Ingrid Dora Jarnbjer. Pris inkl. færge, udflugt, frokost og eftermiddagskaffe: 500 kr. For ikke-medlemmer: 550 kr. Tilmelding senest den 26. april til bent@panikrejser.dk eller 4825 2511.

Foredrag/møder og ture/rejser, der ønskes omtalt i Grænsen, bedes sendt til foreningskonsulent Claus Jørn Jensen, Aabenraaavej 22, Dybbøl, 6400 Sønderborg, cjj@graenseforeningen.dk. Deadline: 1. maj 2017. Se lokalforeningernes detaljerede program på: www.graenseforeningen.dk/kalender

Grænsen nr. 2/april 2017

79. årgang

Udgiver

Grænsforeningen
Peder Skrams Gade 5, 1054 København K

Redaktion

Anna-Lise Bjerager (ansv. redaktør)
alb@graenseforeningen.dk, tlf. 3301 6113

Forsidefoto i dette nummer

Niels Åge Skovbo

Layout

Prik grafisk tegnestue

Tryk

Jørn Thomsen Elbo A/S

Abonnement

Grænsforeningen
info@graenseforeningen.dk, tlf. 3311 3063

Udgivelsesplan 2017

Nr. 3: 2. juni
Nr. 4: 25. august
Nr. 5: 13. oktober
Nr. 6: 8. december
Deadline: 3 uger inden udgivelsesdato
Uopfordrede indlæg modtages gerne, dog uden garanti for trykning.

Læs magasinet Grænsen digitalt:

www.graenseforeningen.dk/gransen

ISSN: 0903-2223

Grænsforeningens kontor

Peder Skrams Gade 5, 1054 København K
Tlf. 3311 3063, www.graenseforeningen.dk

Protektor: Hans Kongelige Højhed Prins Joachim

Formand

Jens Andresen
ja@graenseforeningen.dk, tlf. 4043 7008

Generalsekretær

Knud-Erik Therkelsen
ket@graenseforeningen.dk, tlf. 2023 1984

Grænsforeningens formål

Det er Grænsforeningens formål at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskabet til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur.

Grænsforeningens vision

Erfaringerne fra det dansk-tyske grænseland er en væsentlig inspiration for sproglig og kulturel mangfoldighed i en verden under forandring.

Grænsforeningens værdier

Grænsforeningen er en vigtig folkelig basis for den danske stats støtte til det danske mindretal i Sydslesvig og er uafhængig af partipolitiske interesser.

Grænsforeningen mener og siger:

- Demokrati, ytringsfrihed og ligeværd gælder for alle, også i forholdet til mindretal.
- Forankring i egen kultur er en forudsætning for at have forståelse for andre kulturer.
- Kulturelle mindretal er en vigtig ressource i et demokratisk samfund.
- Dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer.

Grænsforeningens bestyrelse

Formand: Jens Andresen, Løgumkloster

1. næstformand: Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

2. næstformand: Per Grau-Møller, Nr. Lyndelse

Region Syddanmark

Per Grau Møller, Nr. Lyndelse
Kirsten Rykind-Eriksen, Randbøldal
Else Tornbo, Sønderborg

Region Midtjylland

Bo Trelborg, Tarm
Karen-Margrethe Møller, Randers

Region Nordjylland

Karsten Nørgaard Simonsen, Aalborg
Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

Region Sjælland

Lars Bjerre, Næstved
Ruth Villadsen, Sorø

Region Hovedstaden

Niels Jørgen Heick, Hillerød
Ove Nissen, Rungsted Kyst

Ressourcepersoner

Per Paludan Hansen, Frederiksberg
Peder Damgaard, Kollund
Steen Bo Frandsen, Hannover

POST**PP**

DANMARK

Sorteret Magasinpost
ID-nr. 42138

Foto: Grænseforeningen

Når Erhardt Ehmsen fortæller om Vadehavet, foregår det på sønderjysk. "Det er værst med de københavnere. De har det svært med æ sproch", siger han.

REJS MOD VEST OG OPLEV VADEHAVET

70-årige Erhardt Ehmsen har gjort det til sin livsbestilling at fortælle historier om folk og fæ ved Vadehavet

Af Anna-Lise Bjerager

I disse måneder valfarter danskere til Vadehavscentret ved Ribe og med god grund. For her præsenteres både fugl og marsk på fornem vis i det ombyggede Vadehavscenter, der i materialevalg og design følger landskabet. Men det går ikke an at køre hjem igen uden også at opleve naturen.

Nationalpark Vadehavet, der er på Unescos verdensarvsliste, er et besøg værd året rundt og ikke mindst om foråret, når fuglene trækker lavt hen over det flade marskland og Vadehavet.

Erhardt Ehmsen hedder en af de lokale ildsjæle, der hvert år med stolthed guider turister rundt i Nationalpark Vadehavet. Hvis man husker gummistøvler, kan man også gå med ham ud i Vadehavet og opleve, hvordan vandet trækker sig tilbage ved ebbe, se på fugletrækene og "plukke" østers ganske gratis fra havet.

Man kan også tage med på snapsetur eller lære at springe med springstige, sådan som man altid har gjort det ude i marsken. Erhardt Ehmsen har anlagt en bane til formålet ved det lille marskmuseum "Marskmandens Hus".

Inden turen går ud i Nationalpark Vadehavet skal man dog lige have en fortælling.

På syngende sønderjysk byder 70-årige Erhardt Ehmsen, der er tidligere landmand, kirketjener og graver ved Brede kirke, velkommen inden for i Vadehavssmedjen i Ballum. Han fortæller om Jordsand Flak, engang Danmarks eneste hallig ude i Vadehavet, der var i

hans families eje, om dengang stormfloderne kom og om folk og fæ ved Vadehavet gennem generationer og meget andet.

"Der er mange, der gerne vil have noget at vide, og jeg vil gerne fortælle", siger han.

Tre gange i hans levetid har stormfloder gennembrudt digerne, og Vadehavets bølger har hver gang været inde over dørrtrinnet på hans fædrenes gård, der ligger lidt længere nede ad vejen. Nu har han bygget sit eget dige uden om gården som værn.

"Der er jo ingen, der for alvor kan hjælpe én, hvis det sker igen", siger Erhardt Ehmsen. Han bor på gården, der er opført omkring 1775, med sin kone, Else Kirsten, der er pensioneret lærer, musikskoleleder og organist og aktiv i det lokale som korleder.

"VI HENTER TIDEVANDET IND"

Hvert år den 14. maj er parret med til at samle en større skare af mennesker, der vandrer ud i Vadehavet, mens de på tilbagevejen synger "Vi henter Tidevandet ind" af salme- og sangskriveren Jens Rosendahl, der bor i nærheden. I år fylder Jens Rosendahl 85, og derfor vil der være middag i Ballum Multihusbagefter, fortæller Erhardt Ehmsen. Ved 80-års dagen deltog 500 i middagen og dobbelt så mange ved havet.

"Det er skønnest, når vi er nogle stykker", som han siger. ●

Al henvendelse til Grænseforeningen
info@grænseforeningen.dk • Telefon 33 11 30 63